

Over God en
goden

Deel 3
Afgodendienst
in de christen-
heid

Afgodendienst in het christendom

We hebben nu enigszins nagedacht over wat afgoderij is en we begrijpen dat het te maken heeft met de manier waarop we tot God naderen en het bovennatuurlijke ervaren. Als we ‘godservaringen’ najagen, zullen we zeker bijzondere ervaringen opdoen, niet van God, maar van demonen uit de onzichtbare wereld die ons beïnvloeden. Zowel het OT als het NT waarschuwt daartegen.

In de tijd dat de apostelen nog leefden drong er al afgoderij de Gemeente binnen. Paulus waarschuwt in de 1^e Korinthe brief: “Daarom mijn geliefden, vlucht weg van de afgodendienst”¹ en ook Johannes heeft het er - als laatst levende apostel – over in zijn 1^e brief: “Kinderen, wees op uw hoede voor de afgoden”². Afgoderij is in de christenheid aanwezig geweest vanaf het begin, net zoals dat bij het volk Israel het geval was. In dit hoofdstuk zullen we kort laten zien dat er vanaf het begin stromingen geweest zijn, vol heidens gedachtengoed en praktijken. Het zijn dezelfde dingen die vandaag opnieuw en in verhevigde mate zich in de christenheid ontwikkelen en haar doorwoekeren.

Achtereenvolgens zullen we de revue laten passeren

- De weg van de gnostiek; stromingen die door de officiële kerk als ketters werden verworpen.
- De weg van de spiritualiteit; van woestijnvaders tot de kerk van Rome en verder.

¹ 1 Korinthe 10:14

² 1 Johannes 5:21

- De weg van de charismata; altijd aanwezig geweest, maar de laatste eeuw bezig aan een stormachtige ontwikkeling.

De weg van de gnostiek

De gnostiek is een verzamelnaam voor een brede waaier aan religieuze stromingen binnen het vroege christendom en beleefde een bloeitijd in de eerste drie eeuwen na Christus³. In de gnostiek heeft ieder mens twee naturen. De ene natuur is zijn persoonlijke natuur, waarbij hij zichzelf ervaart als geplaatst in de tijd, met een geboorte en een dood. Dat is de mens met zijn persoonlijke geschiedenis, een eigen identiteit en individualiteit en het bijbehorende 'persoonlijk bewustzijn'. De tweede natuur van de mens is zijn tijdloze, goddelijke kern, die in de gnostiek 'de Christus' wordt genoemd.

Je zou de kern van de gnostiek als volgt kunnen weergeven:

- Er is gelijkheid van het wezen van de mens en het wezen van God. Maar de mens is vergeten dat hij een goddelijke natuur heeft en deze moet hij opnieuw ontdekken. Dan ken je je ware zelf en deze zelfkennis is dus ook godskennis. Het is ervaren godskennis, die ook in de mystiek nagestreefd wordt.
- Door het hebben van deze innerlijke kennis wordt ook elk uiterlijk gezag (van instituut, kerk of Bijbel) over het geloof afgewezen; het innerlijke weten is voldoende.
- Het verlossende verzoeningswerk van de Heer Jezus wordt op zijn minst anders geïnterpreteerd. Zo zou Jezus ons laten zien hoe de mens is die zijn ware zelf heeft

³ Zie bv <https://nl.wikipedia.org/wiki/Gnostiek> en www.gnostiek.nl.

ontdekt; en Hij is gekomen om ons daaraan te herinneren.

- De Bijbel wordt compleet anders geïnterpreteerd, vanuit bovenstaande noties. Allerlei theorieën bestaan er over schepping, het materiele en het geestelijke, over God en over de Heer Jezus.

De gnostiek onderscheidde zich van het confessionele christendom, dat zich baseerde op *geloof*. Vanaf halverwege de tweede eeuw werd de gnostiek fel bestreden en als ketterij veroordeeld door het zich toen vormende, op geloof gebaseerde kerkelijke christendom.

Anderzijds is het heel typisch dat de gnostiek juist één ding – de kern – gemeenschappelijk heeft met de weg van de contemplatie (zie hierna) en wel de ‘eenheid met God’, het ‘god-zijn’. Dat is bij beide stromingen hetzelfde, alhoewel men er verschillende woorden aan geeft.

De weg van de spiritualiteit of de contemplatie

Woestijnvaders, monniken en kloosters

Vandaag de dag zie je vaak verwijzingen naar de zgn “woestijnvaders”⁴, christenen in de 3^e eeuw die (voornamelijk vanuit Egypte) naar de woestijnen van het Midden-Oosten trokken om zich daar in de afzondering aan God toe te wijden.

“Het christelijke kloosterwezen is ontstaan uit de heremieten (kluizenaars) die zich in de tweede en derde eeuw vestigden in de Egyptische woestijn in de omgeving van Wadi Natroen. Zij waren nogal eens voor de christenvervolgingen gevlucht, die regelmatig in

⁴ <http://nl.wikipedia.org/wiki/Woestijnvaders>

het Romeinse Rijk plaatsvonden, en hadden ontdekt dat stilte, eenzaamheid en matigheid in voedsel, drank en slaap een vruchtbare grond voor het gebed konden vormen. De beroemdsten van deze kluizenaars zijn de heilige Paulus van Thebe en de heilige Antonius van Egypte. In het tijdperk na de christenvervolgingen werd het voor deze monniken mogelijk om hun levenswijze gezamenlijk gestalte te geven onder leiding van een ervaren geestelijke, die abt werd genoemd.”⁵

We zouden – zo stelt men - veel van hen kunnen leren, vooral hoe we God kunnen vinden door de stilte te beoefenen. Men zocht de uiterlijke stilte om de innerlijke rust te vinden.

“Uiterlijke rust is nodig om tot innerlijke rust te komen. Innerlijke rust (*Hèsychia*) is een vaardigheid, oefening en houding, ja zelfs een lichaamshouding (het woord lijkt verwant te zijn met *hèsthai*, zitten). Hoe *hèsychia* kan worden beoefend en vormgegeven, wordt in tal van uitspraken van woestijnvaders uitgelegd en toegelicht. *Hèsychia* is een centraal element in hun levenswijze, om niet te zeggen dat *hèsychia* zelf hun levenswijze is. *Hèsychia* is de zoektocht naar werkelijke rust en vrede, het is in de woestijn de weg die tot God voert. *Hèsychia* is een bewustzijn van Gods nabijheid, een bewustzijn dat stilte afdwingt. Zonder stilte kan men niet gaan op de weg die tot God voert, kan men niet in Gods nabijheid treden.

⁵ [http://nl.wikipedia.org/wiki/Monnik_\(christendom\)](http://nl.wikipedia.org/wiki/Monnik_(christendom))

De stilte van de woestijnvaders, die uit prachtige verhalen nog tot ons spreekt, is ook vandaag de dag nog een bijzonder getuigenis van die nabijheid van God.”⁶

Maar anderen constateren dat

‘De meditatiepraktijken en levensregels van deze vroegste christelijke monniken komen sterk overeen met hun Hindoe- en Boeddhistische broeders in het Oosten ... de meditatieve technieken die zij adopteerden voor het vinden van hun God suggereren eerder een lenen uit het Oosten of een spontane herontdekking’.⁷

Hier ligt de oorsprong van de latere ordes van monniken die zich terugtrokken in hun kloosters⁸. Vooral ook Benedictus (480-547) wordt gezien als grondlegger van het westerse monnikendom. De Benedictijnse spiritualiteit is voor velen, ook protestanten, een inspiratie voor het (geestelijk) leven. Een geregelde afwisseling tussen bidden, mediteren en arbeiden. Deze zgn. ‘monastieke traditie’ is tot de dag van vandaag erg belangrijk in de rooms-katholieke kerk en in toenemende mate ook daarbuiten.

Het contemplatieve evangelie; een ander evangelie

In deze traditie staan ook de Amerikaanse monniken Thomas Merton (1915-1968; zie ook www.thomasmerton.nl⁹) en Thomas Keating (1923; www.fatherthomaskeating.com) die enorme

⁶ <http://www.charlesvanleeuwen.nl/docs/Woestijnvaders%20en%20de%20stilte.pdf>

⁷ Daniel Goleman, *The Meditative Mind*, Tarcher/Putnam Inc., Los Angeles, CA, 1988, p.53. Geciteerd in Ray Yungen, *The Time of Departing*.

⁸ Deze relatie wordt door henzelf ook gelegd, bv op <http://www.koningshoeven.nl/nl/monniken/langetraditie.php>.

⁹ De Paus heeft in zijn toespraak voor het Congres van de VS op 24 september 2015 Merton genoemd als een van de voorbeelden die alle Amerikanen

invloed hebben gehad en nog hebben in de protestantse – evangelische wereld. Keating heeft in 2004 een ‘interessante’ toespraak¹⁰ gehouden, waaruit je kunt destilleren wat het contemplatieve evangelie is dat de wereld over moet. We destilleren daaruit het volgende ‘contemplatieve evangelie’.

- We worden uitgenodigd *goddelijke mensen*¹¹ te worden;
- God heeft een programma om de menselijke familie te *transformeren*;
- Het doel van het Evangelie, het doel van het leven en eigenlijk het doel van alles, is gericht op *de eenwording met God*;
- Die goddelijke eenwording is geen abstract begrip, maar *een werkelijke ervaring*, nu hier al op deze aarde; het is de enige echte christelijke ervaring;
- In het hebben van deze ervaring zijn we *navolgers van Jezus*, die God als Vader, als abba kende. God is in ons.
- Jezus leert ons om binnen te gaan in wie we eigenlijk zijn, om *ons ware zelf te ontdekken en de goddelijke inwoning*, die op elk moment de bron is van ons bestaan;
- Je hoeft het nergens anders te zoeken dan *in jezelf*; je hoeft alleen maar de bronnen te activeren die je gratis zijn gegeven met de genadegave van de doop;

zouden moeten volgen; dialoog en vrede als gevolg van de contemplatieve stijl van Thomas Merton (<http://www.popefrancisvisit.com/schedule/address-to-joint-meeting-of-congress/>)

¹⁰ “The Centrality of Contemplation for the Active Life” die Dom Thomas Keating op 9 juli 2004 heeft gehouden voor de Katholieke Jezuïeten Universiteit Creighton in Omaha, Nebraska. Ze kan in zijn geheel worden beluisterd op: http://magis.creighton.edu/MediaList.php?MainCategoryID=63&MainCategory=dvd_jj&SubCategoryID=90

¹¹ Cursief van mij TdJ

- Dit ontdekken van je ware zelf wordt *verlossing* genoemd. Het is een proces, ook wel '*genezing*' genoemd, waarin het zgn 'valse zelf', dat is alles wat je tegenhoudt om deze weg te gaan, moet worden losgelaten. Inclusief vooral ook het loslaten van al datgene wat je als kind hebt (aan)geleerd.
- Daarbij is het niet nodig *de Bijbel als (historisch) betrouwbaar* te blijven aanvaarden;
- Dit Koninkrijk in je kun je alleen maar ontdekken en binnengaan door *het contemplatief gebed; het is de enige weg!* Het lawaai in de omgeving en het lawaai (van je gedachten) binnen in je, moet je achter je laten om in de stilte die zo ontstaat één te worden met de Vader. De goddelijke inwoning kun je alleen tegemoet treden volgens een bepaalde regelmaat.
- Dit *een zijn met God*, is zijn wie je bent, *jezelf zijn*, is het grootste geschenk dat we God kunnen geven.
- Bovendien zijn we als mensen allemaal met elkaar *verbonden*; we zijn één en we hoeven alleen maar te ontdekken dat we samen het mystieke lichaam van Christus zijn;
- De *wereldvrede* is er van afhankelijk hoeveel mensen dit veranderingsproces van het bereiken van een *hogere niveau van bewustzijn*, doormaken en daarom is het verkondigen van *dit evangelie* van het grootste belang. Wij kunnen niet gelukkig zijn, tenzij iedereen is gered.
- Het noodzakelijke veranderingsproces wordt overigens ook aangeboden door de spirituele tradities van *andere religies*.

Dit is niet het Evangelie is zoals God ons in Zijn Woord meedeelt; het is daarmee in complete tegenspraak en het sluit aan bij wat

de mens graag wil horen en beleven. We noemen dit maar 'het contemplatieve evangelie' omdat de contemplatie de sleutel is tot het geheim.

Dit contemplatieve evangelie wordt vanaf het begin in de christenheid verkondigd en vandaag de dag wordt het in vele toonaarden gezongen. Het is een evangelie van eigen gelukzaligheid en vrede en je vindt het overal in allerlei vormen terug. Soms heel direct, soms meer verborgen en ook niet altijd in zijn geheel, maar gedeeltelijk. Kenmerkend in dit 'evangelie' zijn dingen als

- Het zoeken van de stilte van je hart, wat men ook vaak 'bidden' noemt
- De innerlijke ervaring van het bovennatuurlijke; van God, Jezus of de Geest
- Het verwerpen van zowel de Schrift als gezaghebbend en betrouwbaar Woord van God, als ook van alles wat je als kind hebt geleerd
- Het gebruik van bijbelse woorden, maar met een compleet andere betekenis (als bv 'verlossing', of 'het lijden en de opstanding van Christus')
- Het volledig ontbreken van enig idee van bijbelse begrippen als zonde, schuld, oordeel, rechtvaardiging en verzoening.

Het belangrijkste kenmerk is wel het volledig ontbreken van enige notie van het kruis van de Heer Jezus Christus. Het is niet het evangelie dat de Bijbel ons voorhoudt, nl dat we zondaren zijn, die vallen onder de toorn van God en dat we alleen met die heilige God kunnen leven als we verzoend zijn door het bloed van het Lam van God, Zijn Zoon Jezus Christus. Dat is een heel ander verhaal!

Christenen van alle tijden hebben het gevaar gelopen dit contemplatieve evangelie te geloven. Paulus schrijft al aan de Korinthiërs dat ze gevaar lopen dit 'ander evangelie' aan te nemen: *"Maar ik vrees dat, zoals de slang met zijn sluwheid Eva verleid heeft, zo misschien ook uw gedachten bedorven worden, weg van de eenvoud die in Christus is. Want als er iemand komt die een andere Jezus predikt, die wij niet gepredikt hebben, of als u een andere geest ontvangt dan die u ontvangen hebt, of een ander evangelie, dat u niet aangenomen hebt, dan verdraagt u dat best"*¹².

Door niet weg te vluchten van de afgoderij¹³ verzeil je er vroeg of laat in en krijg je ongemerkt een andere Jezus en een ander evangelie. Het is niet de Geest van God, maar een andere geest die je denken en doen gaat sturen. Johannes heeft het duidelijk gezegd: als iets als evangelie tot je komt en daarin wordt niet duidelijk beleden dat 'Jezus Christus in het vlees gekomen' is, dan is dit niet uit God, maar de geest van de antichrist, de geest van de dwaling¹⁴

De charismatische weg

De contemplatieve beweging heeft zich met name in de rooms-katholieke kerk ontwikkeld en wordt vooral de laatste decennia ook in protestants-evangelische kringen geaccepteerd en gepromoot.

Met de charismatische beweging is het net andersom; deze is rond 1900 in evangelisch-protestantse kringen ontstaan en heeft

¹² 2 Korinthe 11:3-4

¹³ 1 Korinthe 10:14

¹⁴ 1 Johannes 4:1-6

zich sindsdien in zgn. ‘golven’ over de wereld verspreid. De beweging heeft ook in de rooms-katholieke kerk voet aan de grond gekregen¹⁵.

Kenmerkend in de charismatische beweging is dat er na de bekeering een zgn. “*doop in de Heilige Geest*” moet plaats vinden, waarna men in staat is de geestesgaven te gebruiken. Veelal wordt het ‘spreken in tongen’ gezien als bewijs dat iemand in de Geest gedoopt is. Er ligt grote nadruk op de bijzondere uitingen van de Geest, zoals bijvoorbeeld het ‘spreken in tongen’, maar ook ‘genezingen’, ‘profeteren’ en vele andere praktijken. De nieuwe praktijken gaan gepaard met een nieuwe bijbeluitleg.

Alhoewel de contemplatieve weg en de charismatische weg van elkaar verschillen, de eerste meer op het innerlijk en de tweede meer op de uiterlijke manifestaties gericht is, zijn er ook overeenkomsten. Beide hechten groot belang aan het ervaren (van God of van de Geest) en bij beide worden daaraan nieuwe (verkeerde) leringen verbonden.

Kritiek op de charismatische beweging

Het charismatische gedachtegoed en de charismatische praktijk heeft op beperkte schaal altijd wel bestaan. Maar ze heeft in de kerk ook altijd onder kritiek gestaan.

Om te beginnen ontstond er in de tweede helft van de tweede eeuw een beweging in de kerk – het zgn. Montanisme¹⁶ – dat je

¹⁵ Overigens hebben charismatische verschijnselen zich altijd op beperkte schaal binnen de christelijke kerk voorgedaan. Zie bijvoorbeeld Dr Patrick Lens (Colleges VU, 2008) op www.stucom.nl.

¹⁶ Zie het interessante artikel over dit onderwerp op http://www.apologetique.org/nl/artikelen/mens/geschiedenis/kerkgeschiedenis/RS_montanisme_ketterij.htm

‘charismatisch’ zou kunnen noemen als je leest over extase, profetie en tongentaal. De beweging heeft zich sterk uitgebreid, op sommige plaatsen de christelijke gemeente (bijna) verdrongen en heeft tot in de 8^e eeuw bestaan. De officiële kerk heeft vanaf het begin deze stroming als ketters van de hand gewezen en tegengestaan.

Ook toen het rond 1906 een beweging werd (eerst ‘pinksterbeweging’, later de ‘charismatische beweging’), kwam de kritiek als zouden leer en praktijk on-Bijbels zijn. Ondanks dat is de beweging steeds maar groter geworden en doorstroomt zij nu bijna alle denominaties. Bijna geen christelijke gemeenschap die zich nog aan ‘het charismatische’ kan onttrekken. Maar als je dat waarneemt moet je je de vraag stellen wat hier aan de hand is en of dit inderdaad een beweging van Gods Geest is of niet.

Ik meen dat dat niet zo is en voor de normale argumentatie verwijs ik naar de boeken die daarover al geschreven zijn¹⁷. In dit document wil ik het hebben over de vraag of de Schrift ook iets te zeggen heeft over deze beweging. Immers als ‘de contemplatieve weg’ zoals boven besproken door de Bijbel als ‘afgoderij’ wordt betiteld, dan is de vraag of de charismatische weg ook niet onder dezelfde titel ‘afgoderij’ valt. In de charismatische beweging gaat het in wezen om hetzelfde principe: ernaar zoeken om God of Gods Geest te ervaren. Dat is het doel en daarbij wordt de Schrift aangepast, anders gelezen en van zijn kracht beroofd.

¹⁷ Bijvoorbeeld G.F. Rendal, *Talen, tongen?* (Medema Vaassen 1981), M.Amesz, *In drie golven* (Buijten en Schipperheijn Amsterdam 1991), John MacArthur, *De charismatische verwarring* (Novapres, Apeldoorn 1994)

God ervaren?

In de charismatische beweging denken mensen dat ze (iets van) God of Gods Geest ervaren. Hier geldt hetzelfde als in de contemplatie: mensen zoeken bevestiging van Gods Geest, stellen zich daarvoor open en veelal gebeurt er dan wat bijzonders (al of niet na de nodige oefening); een 'bovennatuurlijke ervaring'. Maar hier is hetzelfde bijbelse principe van toepassing als we bij afgoderij ontdekt hebben: God laat Zich niet ervaren en als je Hem toch zoekt te ervaren, dan stel je je open voor demonen en zul je daarmee contact hebben. Het is dan ook absoluut geen wonder dat de charismatische manifestaties die optreden ook voorkomen bij heidense afgodendiensten. Door degenen die de charismata verdedigen wordt dan gezegd dat de duivel God imiteert! Maar de Schrift maakt duidelijk dat het afgoderij is en dat ook deze zgn. 'geestelijke uitingen' van demonische afkomst zijn. Beide zijn het gevolg van het zich openstellen voor de onzichtbare wereld; de heiden doordat hij tot zijn goden nadert en de christen doordat hij op een heidense manier tot God denkt te naderen. Het resultaat is hetzelfde! De bron van de manifestaties ook!

'Tongentaal' en andere manifestaties

Laten we toch nog een keer kijken naar de zogenaamde tongentaal. Onze God is een God van het woord, dat hebben we al overdacht. De mens is door God geschapen met de capaciteit om met Hem en met elkaar te communiceren in woorden. Woorden met betekenis, woorden die we (kunnen) begrijpen. Dan kàn het eenvoudig niet zo zijn, dat diezelfde God een mens onverstanebare klanken laat uitstoten, ook al heeft die mens daarbij een goed of zelfs een fantastisch gevoel. Tongentaal

wordt in Deuteronomium 18:10 al vermeld in een reeks praktijken die de heidenen gebruiken in hun contact met de onzichtbare geestenwereld¹⁸.

Het probleem dat hier achter zit, is dat de meeste christenen denken dat een christen (iemand die de Heer Jezus Christus heeft aangenomen als Heiland en Heer) niet direct onder invloed kan staan van demonen! En inderdaad kunnen wij kunnen ons dat niet of nauwelijks voorstellen. Of zoals iemand me eens een keer zei: "ik heb toch de Heilige Geest, wat kan me gebeuren?". En toch is dit de realiteit: dat christenen misleid worden door demonen terwijl ze denken (iets van) God te ervaren!

Velen menen argumenten voor allerlei 'geestesuitingen' te kunnen ontlenuen aan de 1^e brief van Paulus aan de Korinthiërs, vooral de hoofdstukken 12-14. Maar er gaan (vanaf 8:1) hoofdstukken aan vooraf die duidelijk maken wat het verschil is tussen afgoderij en christelijke eredienst. Dit gedeelte begint met de uitdrukking "*wat de afgodenoffers betreft*" (8:1). In hoofdstuk 10 maakt Paulus duidelijk dat een gelovige onder invloed kan staan van demonen en hij zegt dan in vers 20 "... *ik wil niet dat u met de demonen gemeenschap hebt!*". Ondertussen weten we dat dit komt als de mens tot God nadert op dezelfde wijze als de heidenen tot hun goden naderen¹⁹.

Maar dan gaat Paulus in hoofdstuk 12 verder met een nieuw onderwerp: "*wat de geestelijke (gaven) betreft*". Dat dat onderwerp niet losstaat, maar integendeel alles te maken heeft met

¹⁸ "Waarzeggerij" in Deuteronomium 18:10 is een slechte vertaling; in de Griekse vertaling van het OT (de zgn. Septuaginta) wordt dit vertaald met 'glossolalie', oftewel 'tongentaal'. Zie het artikel op [http://www.apologetique.org/nl/artikelen/religie/heterodoxie/neomontanisme/BDG_glossolalie_nl.htm# Glossolalie binnen het christendom](http://www.apologetique.org/nl/artikelen/religie/heterodoxie/neomontanisme/BDG_glossolalie_nl.htm#Glossolalie%20binnen%20het%20christendom),

¹⁹ Deuteronomium 12:4,30

afgodendienst en datgene wat Paulus in de voorgaande hoofdstukken uiteen heeft gezet, blijkt wel direct uit het 2^e vers: *“U weet dat u heidenen was, weggetrokken naar de stomme afgoden. Zo liet u zich meevoeren.”* Dat is de context als het gaat over de uitingen van de geest: we kunnen het niet hebben over ‘uitingen van de geest’ (of ‘geestelijke gaven’) als we niet eerst weten hoe afgodendienst ‘werkt’ en accepteren dat christenen ‘gemeenschap met demonen’ kunnen hebben. Paulus wil niet dat we onwetend zijn wat betreft de geestelijke uitingen en daarom moeten we de dingen die volgen beoordelen in het licht van ‘afgodendienst’.

Dat betekent boven alles dat God ons het verstand gegeven heeft (bv 14:15) dat we moeten gebruiken en dat Hij van ons ‘zelfbeheersing’ (dat is: de controle over onszelf houden, het verstand erbij houden) vraagt (12:2). We moeten waken voor alles wat daarmee in strijd is en het is lasterlijk om van gedrag dat tegen Gods wezen in gaat, te zeggen dat het ‘van de Geest’ komt.

Velen zijn tegenwoordig van mening dat we ‘bovennatuurlijke’ dingen kunnen ervaren, dingen die van de Geest komen. Maar Paulus maakt in hoofdstuk 15 duidelijk dat we nog niet een opstandingslichaam hebben, dat direct door de Geest kan worden gestuurd. We hebben nog een natuurlijk lichaam en niet een geestelijk lichaam. Het zogenaamde ‘bovennatuurlijke’ is niet voor nu; het komt nog, als we een onvergankelijk lichaam hebben gekregen! Degenen die menen dat dit voor nu is bedriegen zichzelf en anderen; het is wat Paulus zegt “onheilige, inhouds-

loze praat. . . . Zij zijn van de waarheid afgeweken door te beweren dat de opstanding reeds heeft plaatsgevonden, en breken het geloof van sommigen af”²⁰. Hoe duidelijk wil je het hebben?

De Geest zegt uitdrukkelijk

We hebben aan het begin van ons verhaal al gezien dat de Bijbel erg actueel en concreet is. Het geeft precies aan wat afgoderij is en dat de sleutel voor het op de juiste manier tot God naderen ligt bij ons verstand, ons denken. Dat is heel frappant!

Maar Gods Woord is nog betrouwbaarder en preciezer! We hebben hierboven gezien dat de charismatische beweging begin 1900 is ontstaan en dezelfde hoofdkenmerken vertoont als de contemplatieve beweging en dat beide van demonische afkomst zijn. Paulus heeft hierover al aan Timotheüs geschreven dat dit zou gebeuren en dat hij hiertegen moest waarschuwen.

“Maar de Geest zegt uitdrukkelijk dat in latere tijden sommigen afvallig zullen worden van het geloof en zich zullen wenden tot misleidende geesten en leringen van demonen, door huichelarij van leugenaars, die hun eigen geweten als met een brandijzer hebben toegeschroeid. Zij verbieden te trouwen en gebieden zich te onthouden van voedsel, dat God geschapen heeft voor de gelovigen en voor hen die de waarheid hebben leren kennen, om onder dankzegging aanvaard te worden.”²¹.

Dit is zo’n tekstgedeelte dat je niet direct concreet kunt maken en kunt toepassen, waar je dan maar iets zegt als “vreselijk!” en vervolgens gauw verder leest. Maar laten we eens dieper kijken naar wat hier staat.

²⁰ 2 Timotheüs 2:16-18

²¹ 1 Timotheüs 4:1-3

- *Van Geest en geesten*. Paulus schrijft als apostel aan Timotheüs (1:1), dus met het nodige gezag, maar hij schrijft hier in 4:1 dat hier een boodschap komt die nadrukkelijk door de Geest wordt uitgesproken: “de Geest zegt uitdrukkelijk”. Dat is een uitdrukking die nergens anders in het NT voorkomt. Het moet iets bijzonders zijn dat dit hier zo staat. Zou het iets zijn dat mogelijk met de Geest van God te maken heeft? Het is heel waarschijnlijk dat de Geest hier Zelf als het ware het woord neemt en iets belangrijks wil meedelen. In ieder geval gaat het als we even verder lezen in dit eerste vers over ‘misleidende geesten’ en ‘demonen’; en dat kon wel eens betekenen dat het een onderwerp is waarbij het gaat om de tegenstelling “Geest of geest”. De vraag of iets een ‘boodschap van de Geest’ of ‘boodschappen van geesten’ zijn. Dat is precies het probleem bij de charismatische beweging: zijn het inderdaad boodschappen van de Geest of zijn er misleidende geesten aan het werk?
- *“In latere tijden. . .”*. Wat de Geest hier zeg is ‘voor latere tijden’; het is dus een profetie. De uitdrukking ‘in latere tijden’ komt ook alleen maar op deze ene plaats voor in het NT en dat duidt ook op iets bijzonders, want meestal heeft de Bijbel het over ‘de laatste tijden’ of ‘de laatste dagen’. De boodschap die hier volgt is in ieder geval niet voor Timotheüs zelf en zijn tijdgenoten bedoeld; het gaat over iets dat later zal plaatsvinden. Het is dus een profetische boodschap over iets belangrijks

dat in de toekomst zal gebeuren²². Bovendien is het woord dat hier gebruikt wordt voor ‘tijden’ ook op te vatten als ‘gelegenheden’, of ‘gebeurtenissen’. Het kan dus concreet betekenen dat dat de Heilige Geest iets belangrijks wil zeggen over bepaalde toekomstige gebeurtenissen. Zouden dit de gebeurtenissen in de 2^e eeuw en aan het begin van de 20^e eeuw kunnen zijn en mogelijk ook de golven die daarna zijn gekomen (de ‘gebeurtenissen’)? ‘Latere tijden’ duidt in ieder geval op toekomstige dingen en mogelijk op meerdere gebeurtenissen. Ik houd het erop dat de Geest hier heel concreet voorzegt wat er later aan charismatische golven over de christelijke kerk is heen gekomen. De eerste keer kon de kerk weerstand bieden en dit als ketters bestempelen; het lijkt erop dat dit anno nu nauwelijks nog gebeurd en de afval is ingetreden.

- *“Sommigen zullen afvallig worden van het geloof”*. Het gaat hier over mensen die tot de kerk behoren, christenen dus. Zij worden afvallig van het geloof. “Afvallig” betekent ook ‘weggaan van’, ‘verlaten’, maar dan zonder dat je het in de gaten hebt en in het Oude Testament wordt het altijd gebruik in de context van afgodendienst van het volk Israel. Dus ook hier moeten we denken aan christenen die zich aan afgoderij overgeven. Het zijn ‘sommigen’ dat wil zeggen dat het begint met een klein aantal, niet meteen met bijvoorbeeld 3000 zoals op de

²² Van een andere uitdrukking “het laatste der dagen” heeft Roger Liebi m.i. overtuigend aangetoond (“Leven we werkelijk in de eindtijd?”) dat de periode die hiermee wordt aangeduid, begint aan het eind van de 19^e eeuw (ca 1880), omdat vanaf die tijd Joden naar het beloofde land terugkeren, zoals concreet beloofd in de Schrift. Iets dergelijks kan ook hier het geval zijn.

pinksterdag²³. Op de vraag “Geest of geesten?” geven ze de verkeerde antwoorden en daardoor vallen ze van af van het geloof.

- “Zij *verbieden te trouwen* . . . “. Het woord ‘zij’ zou kunnen slaan op de leugenaars uit vers 2 of op de geesten/demonen uit vers 1. In ieder geval wordt ‘de charismatische afval’ hier in direct verband gebracht met het monastieke gedachtengoed, dat de mens dichter bij God komt door celibaat en ascese; dat wat we de “spirituele of contemplatieve weg” hebben genoemd. De Heilige Geest Zelf maakt hier duidelijk dat bij beide ‘wegen’ dezelfde misleidende demonen werkzaam zijn^{24 25}. Wat we vandaag de dag op christelijk erf zien is de toenadering van de charismatische wereld met de rooms-katholieke wereld. Iets wat de Geest van God in deze brief van Paulus al heeft voorzegt.

Een korte samenvatting

Hier aangekomen constateren we het volgende. Het is duidelijk dat er een leidend principe is in de hele Schrift dat luidt dat God niet gediend wil worden op de wijze waarop de heidenen hun goden dienen. Met andere woorden, als christenen tot God naderen (‘gemeenschap met Hem willen hebben’) op de wijze waarop de heidenen dat met hun goden doen, dan noemt God

²³ Handelingen 2:41

²⁴ We zullen elders nog wel zien dat in deze brief meer verwijzingen naar de contemplatieve weg voorkomen, waardoor deze brief (en ook de 2^e) erg actueel zijn voor vandaag de dag.

²⁵ Overigens is het opmerkelijk dat een van de belangrijke leringen binnen het Montanisme het verbod op (her)trouwen was.

dat afgoderij en heeft die christen in werkelijkheid 'gemeenschap met demonen'. De God van de Bijbel laat Zich zo niet door de mens ervaren, maar steeds weer ziet satan kans om de mens ertoe te brengen dat wèl te geloven en na te streven.

We zien om ons heen twee hoofdstromen binnen de christenheid die beide onder de noemer van 'afgoderij' vallen en wel enerzijds de spirituele/contemplatieve stroom die meer op het innerlijk gericht is en anderzijds de charismatische stroom die meer op uiterlijke manifestaties gericht is. In beide is de kern dat de mens God of de Geest wil ervaren. Deze stromen vallen trouwens steeds meer samen en zijn steeds minder duidelijk van elkaar te onderscheiden.

We moeten dit echter nu verder concretiseren, wil het hele onderwerp niet in de lucht blijven hangen. Daarover in het volgende gedeelte.

Afgoderij anno nu: voorbeelden

Vooraf

In de vraag over afgoderij anno nu zitten twee aspecten en wel enerzijds de vorm waarin afgoderij zich voordoet en anderzijds waar zich deze afgoderij voordoet. Voordat we hier dieper op in gaan willen we een paar dingen zeggen.

- Het onderwerp is zo omvangrijk dat we het hier niet in al zijn diversiteit en volledigheid kunnen neerzetten. Er zijn sites die hier meer en nauwkeuriger, als ook veel actueler over berichten²⁶. We kunnen niet alle vormen bespreken en ook niet alle gemeenschappen waar afgoderij is binnengedrongen. Trouwens dat is ook niet nodig. Door een beperkte opsomming hopen we toch een concreet beeld te geven, waar de lezer zelf in de praktijk mee verder kan.
- Als we protestantse of evangelische (kerk)gemeenschappen benoemen, betekent dat niet dat alle plaatselijke gemeenschappen hier ook mee te maken hebben. Gelukkig zijn er lokale gemeenschappen waar men onderscheidt wat Bijbels is en wat niet en het on-Bijbelse categorisch afwijst, ook al gebeurt dat niet in zuster-gemeenschappen.
- Als in een plaatselijke gemeenschap datgene wat de Bijbel afgoderij noemt, niet wordt afgewezen en wordt getolereerd of mogelijk zelfs gepromoot, dan betekent dat

²⁶ Bijvoorbeeld <http://www.lighthouse-trails-research.com/blog/>, www.rejoicenow.nl, www.verhoevenmarc.be of www.toetsalles.nl

nog niet dat alle leden van die gemeenschap zich daar ook schuldig aan maken.

- De Bijbel maakt duidelijk dat leidinggeevenden een grotere verantwoordelijkheid hebben dan de 'gewone' gelovigen. Dat was in de tijd van het Oude Testament als ook in de tijd van het Nieuwe Testament zo en dat is ook vandaag de dag nog net zo. Vandaar dat hier en daar namen van personen genoemd worden.
- Contemplatie en charismatische uitingen lopen in de werkelijkheid steeds meer door elkaar heen; bovendien zijn de opvattingen van mensen binnen de stromingen over bepaalde onderwerpen vaak ook nog heel verschillend. We citeren teksten uit boeken, artikelen of websites om een beeld te geven van de taal die gebezigd wordt. Daarbij dient bedacht te worden dat andere personen of organisaties dit soort dingen met wat andere woorden kunnen aanduiden.

De Rooms Katholieke Kerk

We moeten eerst stil staan bij de Roomse Kerk, aangezien zij toch in het bijzonder de drager is van de contemplatie binnen het christendom. De contemplatieve ('monastieke') praktijk is mogelijk de belangrijkste geestelijke beweging binnen deze kerk. Daarmee is zij bijbels gezien een afgodische kerk, aangezien ze de contemplatie (= afgodendienst) in stand houdt en bevordert. Daarnaast komt dan natuurlijk nog allerhande verkeerde leer, waar we hier maar niet op in gaan, maar die wel te maken heeft met de contemplatieve misleiding en daarom met de bijbelse uitdrukking "leringen van demonen"²⁷ gekenmerkt kan worden.

²⁷ 1 Timotheüs 4:1

Naast de praktijk van de mystieke godservaring is het ook de officiële leer van de Roomse kerk dat wij mensen God worden. In de Catechismus van de Katholieke Kerk 1995 wordt het zo verwoord:

“Het Woord is vleesgeworden om ons ‘deel te laten krijgen aan Gods eigen wezen’ (2 Petr. 1:4). Het Woord van God is mens geworden en Hij die Gods Zoon is, werd de Mensenzoon, opdat de mens zoon van God wordt door het Woord in zich te dragen en het kindschap te ontvangen. ‘Want Gods Zoon is mens geworden om *ons tot God te maken*’. De eniggeboren Zoon van God nam, omdat Hij ons in zijn goddelijkheid wilde laten delen, onze natuur aan, opdat Hij, mens geworden, de mensen *tot goden zou maken*”.²⁸

Dat ook de contemplatieve praktijk zich binnen het protestantisme een vaste plaats heeft verworven en toenemend aan invloed wint is een te constateren fenomeen, waar we verderop nog op ingaan. Maar nu al kan gezegd worden dat hierdoor de innerlijke ervaringen/geloofsbeleving van protestanten en katholieken hierdoor dezelfde wordt. Op deze manier worden gelovigen van beide richtingen verbonden, immers de geloofservaring is dezelfde. Dit is de basis voor de onheilige oecumene met Rome – niet een eenheid van leer, maar een eenheid van geloofservaring; waarbij de leerverschillen weggeredeneerd of eenvoudig weggewuifd worden.

De Protestantse Kerk Nederland

Meditatie verslaat ook in protestantse kring haar duizenden, zo niet meer. Op de website van de PKN vind je onder het hoofdje

²⁸ Zie <http://www.verhoevenmarc.be/PDF/RKK-mensisGod.pdf>

‘geestelijke vorming’ een veelheid aan informatie over ‘meditatief leven’. Kijk je daar naar bv de activiteiten dan schrik je dat er door dit kleine land heen binnen de PKN op dit moment (juni 2015) bijna 40 activiteiten/cursussen gehouden worden waar stilte, bezinning en meditatie het onderwerp is! Een groot aanbod van vormen: stiltemeditatie, meditatief zingen, meditatief dansen, beeldmeditatie, christelijke mantrameditatie, christelijke lichaamsmeditatie en Lectio Divina. Op deze laatste komen we verderop nog apart terug.

We citeren:

“Meditatie kan ook helpen dichterbij de bronnen van het bestaan te komen en te ervaren waar het je uiteindelijk om te doen is. Om in harmonie te komen met jezelf, met de schepping en met God. Om je steeds meer verbonden te voelen met wat van blijvende waarde is.

Het beoefenen van meditatie gebeurt al eeuwenlang, zowel binnen de christelijke traditie als binnen andere godsdiensten of wereldbeschouwingen.

Er zijn diverse vormen van meditatie. Globaal gezegd zijn er vormen uit de westerse traditie en vormen uit de oosterse traditie. Er zijn vormen uit een godsdienstige of levensbeschouwelijke traditie, maar ook nieuwe vormen zoals die binnen de psychologie worden toegepast. Binnen de christelijke traditie gaat het bij meditatie vooral om vormen die in direct verband staan met het intensief lezen van de Schrift en om vormen die een meditatief leven bevorderen, zoals het richten van de aandacht op een psalmtekst, een icoon of een gebedswoord of –zin,

en het 'herhalend' bidden. Deze meditatievormen vertonen overeenkomsten met oosterse meditatievormen als het gaat om het belang van aandacht en opmerkzaamheid in het hier en nu²⁹."

Lectio Divina

Lectio Divina wordt ook wel 'heilige lezing', 'goddelijke lezing' of 'Bijbellezen met je hart' genoemd. Het is een heel misleidende manier om christenen op het pad van de contemplatie te krijgen. Het is een manier van Bijbellezen die gecombineerd wordt met het beoefenen van de stilte en meditatie (zoals hierboven) en – met de nodige oefening – leidt tot het ontvangen van directe boodschappen (indrukken of woorden) van God. Het zal niet verbazen dat de Lectio ook stamt uit de monastieke traditie. Henri Nouwen schrijft over de Lectio onder meer³⁰: "*. . . Het lezen van Gods woord zou ons allereerst moeten leiden tot contemplatie en meditatie. Wanneer we spiritueel lezen over geestelijke zaken, openen we ons hart voor de stem van God*". Hij noemt de Lectio Divina "*de voortgaande incarnatie van God in onze wereld*".

Ook dit is geen saaie bezigheid; integendeel het gaat ook hier om bijzondere innerlijke ervaringen. Iemand die met de Lectio had kennis gemaakt in een Vineyard gemeente bevestigde me dat de ervaringen die hij hierbij opdeed inderdaad geweldig waren! Gelukkig heeft hij ingezien dat dit verkeerde praktijken waren en zich ervan afgekeerd.

²⁹ <http://www.protestantsekerk.nl/werkvelden/geestelijkevorming/Vacare-meditatief-leven/Paginas/Mediteren.aspx>

³⁰ In "Spiritueel begeleiden" pag. 98-101, ISBN 9401407002

Al langere tijd is het een praktijk die in Nederland breed wordt gepromoot in allerlei kringen en kerken. Heel actief wordt de Lectio gepromoot door Jos Douma³¹ (GKV). Binnen de kring van de Vergadering van Gelovigen (VvG) is het in 2006 al geïntroduceerd door Ouweneel en Medema (CC4C Helvoirt).

Er valt elders genoeg te lezen over de Lectio, waar we hier alleen maar naar hoeven te verwijzen³². De conclusie mag duidelijk zijn: Lectio Divina is afgoderij! Een van de serieus lijkende vormen waar christenen toe verleid worden.

Gods stem horen

Eén van de dingen die tegenwoordig veel verkondigd wordt, is dat God persoonlijk tot ons wil spreken. Je kunt Zijn stem horen en daarmee de boodschappen die Hij voor je heeft. Ook dit zijn natuurlijk altijd hele bijzondere en persoonlijke ervaringen. Maar je hoort Gods stem niet zomaar; je moet je er natuurlijk wel voor openstellen en dat doe je dan natuurlijk door 'de stilte' te zoeken. Het is zogezegd 'een verborgen en intieme omgang met God'. Degenen die dit promoten gebruiken daarbij teksten als:

"Je bouwt een echte vriendschap met God op door voortdurend met hem te wandelen. Wandelen met God betekent Hem overal in betrekken, de hele dag door met Hem praten".

"Je leven kan elke dag een avontuur zijn vol verrassingen, als je je door God laat leiden. Daarvoor is het belangrijk dat je zijn stem leert te verstaan".

³¹ www.josdouma.nl; <https://ontdeklectiodivina.wordpress.com/>

³² Bv : www.verhoevenmarc.be/lectioDivina.doc;
http://www.bijbelengeloof.com/index.php?option=com_content&view=article&id=127:aanval-op-het-gebedsqwapenq&catid=151&Itemid=91

Dallas Willard³³ meent dat God direct en persoonlijk tot Zijn volk spreekt door “een stille kleine stem” in hun geest. Vandaag de dag zullen misschien wel de meeste christelijke leiders dezelfde opvattingen promoten; vaak gecombineerd met allerlei charismatische opvattingen (bv Wilkin van de Kamp³⁴ en Jan Zijlstra³⁵), maar ook uit de hoek van de Baptisten (bv Blackaby³⁶, die het als opdracht ziet christenen “te helpen God te ervaren”!). Het verstaan van Gods stem wordt vaak verbonden met allerlei andere ideeën, zoals het ervaren van intimiteit met God of het ervaren van Gods aanwezigheid.

Sarah Young verslaat haar duizenden met haar dagboek “Dichtbij Jezus” en “Dichtbij Jezus voor jonge tieners” waarin ze boodschappen doorgeeft die ze van ‘Jezus’ gehoord heeft. Sarah Young ontdekte: “het is werkelijk mogelijk om dagelijks Gods stem te horen, en zijn aanwezigheid en vrede te ervaren. Laat je bemoedigen door haar prachtige dagboek en open je hart voor de stem van de Goede Herder.”

Het lijkt wel een van de meest normale opvattingen te zijn in evangelisch Nederland dat je Gods stem kunt horen, Hem op die manier kunt ervaren en dat het de normale manier is waarop God met ieder van Zijn kinderen wil omgaan. Maar de ideeën en ‘bijbeluitleg’ waarop dit gebaseerd is deugen niet en we zullen daar elders uitgebreider op moeten ingaan.

³³ “God verstaan, groeien in vertrouwelijke omgang met God” (Inside Out Publishers, Amersfoort 2004)

³⁴ Zie o.a. www.vrijzijn.net, ook voor anderen die bij deze ‘bediening’ betrokken zijn.

³⁵ Zie video op CIP.nl – 11 juli 2010.

³⁶ Zie www.blackaby.net

Voor dit moment is het voldoende om te constateren dat ook dit fenomeen van “Gods stem verstaan” valt in de categorie afgoderij. Laat je niet misleiden: wat je hoort komt niet van God, maar van de demonen! Blijf er bij weg!

Bidden

Bidden, alleen en samen met andere gelovigen, is ongelooflijk belangrijk; laat daar geen twijfel over bestaan. God heeft het Zelf gezegd dat het een van de dingen is die Hij van Zijn volk verwacht: *“Mijn huis zal een huis van gebed genoemd worden”* (Jes.56:7). God vindt het belangrijk dat we biddend tot Hem naderen en voor ons eigen hart is het ontzettend zegenrijk.

Maar helaas is er vandaag de dag veel dat onder de vlag van ‘bidden’, een andere lading krijgt. Overigens is het voor zover ik kan beoordelen altijd zo geweest; de Heer Jezus noemt het zelf (Matth. 6:7) tegen Zijn discipelen dat er een gevaar is dat ze net als de heidenen zouden gaan bidden met ‘omhaal van woorden’. Het oorspronkelijke Griekse woord voor ‘omhaal’ betekent ook ‘betekenisloze (ijdele) herhalingen’. Dat is wat de heidenen doen, zegt de Heer, die bidden tot hun goden met ‘mantra’s’. Dan wordt het afgoderij.

Hier komt de eerder besproken contemplatie weer om de hoek kijken. Zoals Thomas Merton het zegt³⁷ in zijn boekje “Contemplatief gebed”: “Zonder contemplatie is gebed slechts een vruchteloze bedrijvigheid van het verstand. . . Waar het op aankomt is een contemplatieve gerichtheid van het hele gebedsleven. . . Onder de contemplatieve gerichtheid verstaan we dat het gebed leeg moet zijn, ‘nutteloos’ en zuiver . . . Zonder contemplatie en

³⁷ Thomas Merton “Contemplatief gebed”, 2015, Uitgeverij Meinema, ISBN 9789021143835

innerlijk gebed kan de Kerk haar missie om de mensheid te transformeren en te redden onmogelijk vervullen". Hij noemt dit bidden dan ook vaak 'het gebed van het hart' of 'het gebed van Jezus'.

Dit contemplatieve 'bidden' wordt ook wel centreren bidden genoemd. Anderen noemen in dit verband 'het Jezus-gebed'³⁸ waarbij de naam 'Jezus' als mantra gebruikt wordt. Ds. Jos Douma is een van degenen die dit promoot³⁹.

Paulus zegt tegen de Korinthiërs (1 Kor.14:15) dat we bij het bidden ons verstand moeten gebruiken. Zonder dat gaat het niet en komen we in afgoderij terecht!

De Evangelische Omroep

Het bijbelse evangelie wordt bij de EO niet meer gebracht. In plaats daarvan verkondigen ze 'een ander evangelie', door de contemplatie te prediken. In het zogenaamde Leerhuis van de EO (leerhuis.eo.nl) kun je leren hoe je God kunt vinden in de stilte. Het bestaat deels uit korte video's van het desbetreffende programma, waarin geprobeerd is een paar bekende Nederlanders God te laten vinden in de stilte van een klooster. De teksten en video's maken duidelijk hoe je het kunt oefenen om God te ontmoeten.

We gaan hier maar niet citeren; daar zou geen einde aan komen. Overtuig u zelf maar op de site van de EO (leerhuis, levenslessen). Wat ik geconstateerd heb is dat

- Groots uitgehaald wordt om de contemplatieve praktijken bij het kerkvolk in te voeren.

³⁸ Zie <https://nl.wikipedia.org/wiki/Jezusgebed>

³⁹ Zie <http://www.josdouma.nl/stilte/ruimte/oefeningen/jezusgebed.html>

- Duidelijk blijkt dat deze dingen ‘geleend’ worden van de roomse kerk. Uitgebreide verwijzingen naar de woestijnvaders, Ignatius van Loyola, Benedictus en Henri Nouwen.
- De inhoud is een mix van dingen die hiervoor al beschreven zijn: meditatie, Lectio Divina (“bidden met de Schrift”), contemplatie, stilte.
- Tenslotte: er is geen enkele verwijzing naar het kruiswerk van de Heer Jezus Christus. Zelfs onder het hoofd “Vergeving voor zondaars” waar je nog iets zou mogen verwachten, ontbreekt elk spoor van Christus’ verzoenend sterven. Men komt niet verder dan dat “de oplossing voor al het kwaad (...) zich laat samenvatten als ‘liefde’, ‘aanvaarding’, ‘vergeving”.

Hoe triest dat de EO niet het evangelie van God predikt, maar de mensen juist de weg van Gods oordeel opstuurt!

Boeken

In de christelijke en evangelische boekwinkels staan waarschijnlijk elke week wel nieuwe uitgaven. Daarvan zijn er veel die op een of andere manier afgoderij promoten of minstens in die richting wijzen en de lezers die kant op sturen. Dat betekent niet dat er geen goede dingen in kunnen staan; zeker wel. In de loop van de jaren heb ik wat boeken verzameld en (grotendeels) gelezen, waarvan een deel gewoon niet deugd. Tot op heden heb ik ze nog niet weggegooid, al was het maar opdat ik er op de site www.Goddienen.nu af en toe iets uit zou kunnen citeren.

Ik beperk me hier tot een open brief die ik aan Ann Voskamp geschreven heb naar aanleiding van haar boek “Duizendmaal dank” dat al in 2012 uitkwam. Het is boek van een gewone huisvrouw op een boerderij met 7 kinderen die naar God zoekt in het

dagelijkse leven. Ze komt tenslotte uit in de contemplatie, de 'eenwording met God'.

Open brief aan Ann Voskamp



Beste Ann,

Je boek '*Duizendmaal dank*' heb ik met een mix aan gevoelens gelezen. *Bewondering* vanwege de manier waarop je schrijft. Ik kan niet goed onder woorden brengen hoe dat is, maar het is in elk geval bijzonder en boeiend. Naast bewondering was er ook veel *herkenning*. Een zoektocht naar het échte christenleven, dat herken ik uit mijn eigen leven. Veel van de dingen die je ontdekt hebt, zijn ook voor mij belangrijke ontdekkingen geworden. Maar naast bewondering en herkenning ook *verdriet*, omdat jouw zoektocht uiteindelijk heeft geleid tot een compleet ander resultaat dan dat mijn zoektocht mij heeft opgeleverd. Jouw invulling en die van mij zijn zelfs tegengesteld.

Dat verdriet is ook de reden dat ik je deze brief schrijf. Voor jou en allen die je boek gelezen hebben. Ik zal proberen de belangrijkste dingen aan de orde te stellen.

Onze historie

Als ik je verhaal lees, krijg ik de indruk dat je bent opgegroeid in een warme gemeenschap van christenen, waar elke week het Avondmaal werd gevierd. Dat herken ik helemaal, want dat was bij ons vroeger ook zo. Op je 16^e ben je bekeerd en gedoopt schrijf je in hoofdstuk 8, en geloof het of niet, dat was bij mij ook het geval! Natuurlijk kende ik het evangelie, dat had ik al vele

malen gehoord. Maar die ene keer drong de preek van een broeder kennelijk pas echt tot me door: als ik me niet tot God bekeerde, was ik voor altijd verloren!

Daarna begint pas de zoektocht hoe je een christelijk leven moet leiden en dan niet alleen maar de buitenkant, maar vooral ook je binnenkant. Voor jou was die zoektocht mogelijk nog lastiger dan voor mij omdat jij in je leven van jongs af aan omstandigheden te verwerken kreeg die je voor de vraag plaatsten of God werkelijk goed was.

Is God echt goed?

Die vraag komt op je af als je kleine zusje door een vrachtauto overreden wordt en blijft daarna in je leven hangen. Je schrijft onder meer⁴⁰:

“Hoe kan Hij nu goed zijn terwijl baby’s sterven en huwelijken ontploffen, en dromen wegwaaien als stof in de wind? (...) Jarenlang blijft het antwoord uit. En jaar in jaar uit worden we gevuld met verwijdering. We leven met gebalde vuisten. (...) Als Hij echt diep van mij houdt, waarom onthoudt Hij me dan dat wat mij werkelijk zou vervullen? Waarom dan dat gevoel van afwijzing, van te weinig, van pijn? Wilde Hij dan niet dat ik gelukkig ben?”

Over de vraag of God goed is zijn boekenkasten vol geschreven. Maar ook de Bijbel staat er meer dan vol van. Een van de Bijbelboeken waarin misschien wel het meest geworsteld wordt met de vraag of God goed is, is het boek van de Psalmen. Zie bijvoorbeeld wat David in Psalm 13 uitroept: “*Hoelang, Heere, zal ik verdriet hebben in mijn hart, dag na dag?*” Hij ziet in de omstandigheden niets terug van de goedheid van God. Evenmin ervaart

⁴⁰ Pagina 10-13

hij het in zijn hart. Integendeel, hij voelt alleen maar verdriet. Toch weet hij dat God goed is en dat Hij daaraan vast moet blijven houden door te *vertrouwen*, te *geloven*. Hij zegt het zo: *“Ik echter vertrouw op Uw goedertierenheid, mijn hart zal zich verheugen in Uw heil, ik zal voor de Heere zingen, omdat Hij goed voor mij geweest is”*.⁴¹ David kende het heil van God en hij verblijdde zich erin.

Het *‘heil van God’*, dat is cruciaal! De redding die God bewerkstelligt en aan ons aanbiedt. Voor jou en mij betekent dit dat we de Heer, Jezus Christus kennen als onze persoonlijke Heiland, die voor mij gestorven is op het kruis van Golgotha. Het *‘heil van God’* omvat vooral ook de gevolgen van Zijn werk. Vergeving van zonden, verlossing van schuld en verzoening, rechtvaardiging, eeuwig leven en nog zo veel meer! Je hele leven heb je nodig om in de kennis daarvan te groeien! Een van de belangrijkste gevolgen van het kennen van Christus en Zijn werk is vreugde en lofzang, net als bij David.

Voor mensen die het heil van God kennen is het geen vraag meer of God goed is. *“Want zo lief heeft God de wereld gehad, dat Hij Zijn eniggeboren Zoon gegeven heeft opdat ieder die in Hem gelooft, niet verloren gaat, maar eeuwig leven heeft”*⁴². Dat betekent niet dat het leven niet ontzettend moeilijk kan zijn. Maar dit is de grondtoon: ik ga niet verloren, God gaf Zijn enige Zoon voor mij, ik geloof ik Hem en heb eeuwig leven!

In je boek ben ik niet tegengekomen dat je je het *‘heil van God’* persoonlijk hebt *‘toegeëigend’*. Dat je weet dat Christus jou heeft gekocht met Zijn kostbaar bloed en dat niets of niemand je

⁴¹ Psalm 13:6

⁴² Johannes 3:16

uit Zijn hand kan rukken⁴³. Paulus roept elke christen op om zichzelf te onderzoeken of hij of zij werkelijk *'in het geloof is'*.⁴⁴

Wie wijst ons de weg?

In je boek schreeuw je het als het ware uit naar je geloofsgenoten in de gemeenschap: wie geeft me de antwoorden op de vragen waarmee ik worstel? Ik begrijp dat er geen mensen in je directe omgeving waren die je de goede weg konden wijzen. Het gaat me door merg en been als je schrijft:

“Maar kan iemand me alsjeblieft een hint geven, kan iemand me vertellen hoe dat moet, leven in de coonwachtkamer tot eeuwig begint? (...) Ik tast om me heen. Zoek wanhopig een weg om vandaag te leven in deze vluchtige schemering die leven heet. Hoe kunnen we voluit leven op zo'n manier dat we voluit klaar zijn om te sterven?”⁴⁵

Wat is het echte christenleven? Wie verschaft je de sleutels? Kennelijk niemand en daarom ga je verder op zoek. Je leest veel en dan kom je jammer genoeg terecht bij schrijvers die je – zonder dat je dat in de gaten hebt - verder van huis brengen. Die je een weg op sturen die niet in overeenstemming met de Bijbel is. Ik ga niet verder in op al de schrijvers die je citeert, dat zou te veel afleiden. Maar ik wil proberen je verdere zoektocht te volgen en je bevindingen te toetsen aan de Bijbel.

⁴³ Johannes 10:28 “En Ik geef hun het eeuwige leven; en zij zullen beslist niet verloren gaan in eeuwigheid en niemand zal ze uit Mijn hand rukken”

⁴⁴ 2 Korinthe 13:5

⁴⁵ Pagina 28

Eucharisteeo

Je ontdekt dat 'dankzegging' de sleutel tot het volle christenleven is en als je het zo formuleert kan ik daar helemaal in mee gaan. Voor mij was dat ook een zoektocht: wat is nu toch de kern van het christenleven? Wat is de sleutel van het geheim? En inderdaad: dat is 'dankzegging'!

Maar als we het verder gaan invullen dan begrijpen we er beide iets heel anders onder. Bij jou is 'dankzeggen' – die je *eucharisteeo* noemt – de toegang tot wat je 'het wonder' noemt. Aan het begin van je tocht stel je jezelf de vraag "Zou *eucharisteeo* werkelijk het wonder van gemeenschap met God tot stand kunnen brengen?⁴⁶" Die 'gemeenschap met God' is waar je naar verlangt en die je door veel *eucharisteeo* te oefenen uiteindelijk ook op een bijzondere manier kunt ervaren.

Gemeenschap met God?

Je zoekt de 'gemeenschap met God' en wilt deze ervaren. Je denkt dat dat kan door de wereld om je heen en schrijft "*de wereld om ons heen (...) zoals die bedoeld is: als een manier om gemeenschap te hebben met God*"⁴⁷. Jij meent dat je in de wereld om je heen en alles wat je ziet gebeuren God kunt ontmoeten. Als voorbeeld neem ik uit je boek het volgende

- Nieuwe tandenborstels
- Het kraken van de eerste vorst
- Het piepen van een oude schommel
- De klik van een veiligheidsgordel
- Warme wollen coltruien
- De vage geur van vee en stro

⁴⁶ Pagina 34

⁴⁷ Pagina 14

Maar de schepping en de wereld om ons heen zijn er niet om 'gemeenschap met God' te hebben. In de schepping zijn Gods eeuwige kracht en Goddelijkheid te kennen⁴⁸. Maar Gods hart kennen we alleen maar door Zijn Zoon Jezus Christus.

"Ik ben de Weg, de Waarheid en het Leven. Niemand komt tot de Vader dan door mij. Als u Mij gekend had, zou u ook Mijn Vader gekend hebben (...)"⁴⁹.

We kunnen alleen maar weten wat er in Gods hart is voor ons, als we naar Jezus Christus kijken en naar het werk dat Hij volbracht heeft. De Heer Jezus heeft gezegd dat Hij de weg tot de Vader is en dat er geen andere weg is! Gemeenschap met God hebben we alleen als de Heer Jezus Christus voor ons hart de belangrijkste persoon is; want Hij is ook de belangrijkste voor God de Vader! Jezus Christus is het gemeenschappelijk deel voor Gods hart en ons hart! Dat is wat ik uit de Bijbel geleerd heb en dat betekent ook praktisch alles voor de 'dankzegging'. Ik kom daar straks verder op terug.

Anders leren zien?

Om God te ontmoeten moeten we volgens jou de wereld om ons heen alleen anders leren zien. Ook in situaties van zonde en chaos zouden we God kunnen ontdekken. Maar om anders te leren zien zijn wel moeilijke en zware oefeningen nodig. Zo schrijf je bijvoorbeeld:

"(...) ook de apostel Johannes fluistert het zo helder, hoe God te vinden in de chaos: 'Wij hebben Zijn heerlijkheid aan-

⁴⁸ Romeinen 1:20

⁴⁹ Johannes 14:6,7

schouwd ... Immers uit Zijn volheid hebben wij allen ontvangen zelfs genade op genade' (Johannes 1:14). Dat is de mysterieuze plattegrond van het diepe zien!"⁵⁰

*"De praktijk van het dankbaar zijn Eucharistieo zo oefenen we de nabijheid van God, zo blijven we bij Hem in de buurt, en het is altijd een oefening voor onze ogen. We hoeven de dingen die we zien niet te veranderen. Alleen maar de manier *waarop* we kijken. (...) Maar als we ons niet bewust inzetten voor deze keiharde oefening in kijken, dan sterven we toch in de dorre woestijn?"⁵¹*

Maar bij Johannes is er niets mysterieus aan het zien. En hij zoekt ook niet God in de chaos, zoals je schrijft. Johannes heeft met Jezus gewandeld, hem gesproken en gezien⁵², gewoon met zijn ogen. En in alles wat hij van Hem heeft gezien, de dingen die Hij sprak en wat Hij deed, daaruit heeft hij begrepen wie Hij was, de eeuwige Zoon van God. Daardoor heeft Johannes ook begrepen Wie God is, de God die niemand zien kan. Hij is de 'onzichtbare God'⁵³. Dit betekent dat we God met onze zintuigen niet kunnen waarnemen, we kunnen Hem niet lichamelijk ervaren. Johannes zegt het zo:

"Niemand heeft ooit God gezien; de eniggeboren Zoon, Die in de schoot van de Vader is, Die heeft Hem ons verklaard. (...) De Vader, Die mij gezonden heeft (...) U hebt Zijn stem nooit gehoord, en ook Zijn gedaante niet gezien. (...) omdat u Hem niet gelooft Die Hij gezonden heeft."⁵⁴

⁵⁰ Pagina 132

⁵¹ Pagina 138,139

⁵² Zie ook 1 Johannes 1:1-3

⁵³ Zie bijv. Exodus 33:20; 1 Timotheüs 6:16, Kolosse 1:15; Hebrreeën 11:27

⁵⁴ Johannes 1:18 en 5:37,38

De Bijbel zegt ons nergens dat we de wereld anders moeten gaan zien om God te ontmoeten. We moeten God leren kennen in Zijn Zoon die Hij heeft gezonden om voor zondaren te sterven. Hem moeten we geloven, zoals ook de geciteerde tekst zegt.

Dit is iets heel anders dan wat je schrijft: “Als we op de juiste wijze van binnenuit kijken, dat we dan het ware leven buiten in deze wereld winnen ... het verlost, volle leven. (...) geloof is altijd een manier van zien, een zoeken van God in alles. En als de ogen lang genoeg staren naar God die zich laat zien in een ding, dan moeten de lippen wel *eucharistee* spreken. Zij die waarlijk gered zijn hebben ogen van geloof en lippen van dankzegging. Het geloof zit in het staren van de ziel.”⁵⁵

Je ervaringen

Je beschrijft dat je naar aanleiding van wat je ziet en meemaakt, steeds maar weer ‘*eucharistee*’ doet. Dit brengt je dan in een toestand waarin je de wereld om je heen werkelijk anders gaat waarnemen. Hoe dat is beschrijf je bijvoorbeeld als volgt:

- “(...) de koepel van de zeepbel, kleuren verdiepen, een vuurblauwe vlam schiet naar fel scharlaken. Een caleidoscopische planeet (...) Geel marmert tot donker indigo. Ik zie het. Ik houd het vast. Hier is God aanwezig. (...) heilige ruimte. God die daar in zit. De welving van de zeepbel golft, violet glijdt naar beneden. Dit is geschenk ten volle, God Zelf gevat in een moment. (...) De zeepbel groeit uit tot de koepel van de kathedraal (...). Het is *eucharistee* dat het moment welft tot een koepel van genade, een bouwwerk van heiligheid – een plaats voor God. Dank bouwt hier een heiligdom.”⁵⁶

⁵⁵ Pagina 117

⁵⁶ Pagina 71

- “Ik kijk naar de kolibrie, word één met hem, drink het zoete uit het hier en nu”⁵⁷
- “Het geloof is het staren van de ziel en ik wil binnenkijken. Zodat ik kan binnenkomen. Binnenkomen in God (...)”⁵⁸
- “Ik mompel *eucharisteeo*-dank tussen de bergen wasgoed en de wereld dijt uit en wordt opgetild en verdiept zich en Gods glorie zwelt aan en ik voel hoe mijn lichaam minder wordt en de ziel groter wordt en hoe vreugde de openvallende ruimte vult.”⁵⁹
- “Hij is been van mijn gebeente en vlees van mijn vlees en Hij is van mij en ik ben van Hem en ik wil de verf wel aanraken. Ik wil met mijn vingertoppen langs de olievert glijden, de kleuren mijn huid laten doordrenken, door mijn aderen laten stromen. Ik wil het schilderij in, Christus in Emmaüs, wil het schilderij in mij. Ik wil in God zijn en God in mij laten zijn, liefde uitwisselen en zegeningen en liefkozingen.”⁶⁰
- “Wie zou er niet terugschrikken bij de uitnodiging om gemeenschap te oefenen met de oneindige Heiligheid Zelf? (...) Ik kan Hem horen. Hij roept om een antwoord; Hij roept om eenwording. *Gemeenschap*. (...) Mystieke eenheid. Het hoogste belang. God als echtgenoot in een heilig huwelijk, hecht aaneengesmeed, lichaam en ziel, gevoed door Zijn lichaam (...)”⁶¹

⁵⁷ Pagina 81

⁵⁸ Pagina 122

⁵⁹ Pagina 172

⁶⁰ Pagina 223

⁶¹ Pagina 217, 218,219

Ik vind het eerlijk van je dat je gewoon beschrijft wat er gebeurt, hoe je de dingen om je heen waarneemt en wat er innerlijk in je omgaat. Je geeft zelf aan dat je de mystieke eenheid ervaart.

Mystiek: de weg naar God?

De beschrijvingen van je ervaringen laten zien wat er gebeurt: een weg van oefening waardoor je in een staat van hoger bewustzijn terechtkomt. Daarbij verandert je waarneming van de dingen: vormen en kleuren veranderen, het bewustzijn van (je)'zelf' verdwijnt en je ervaart ongekende eenheid met de dingen om je heen. Je ervaart een onbeschrijfelijke innerlijke liefde, die je als gemeenschap met God bestempelt.

Je ervaart dit als een werkelijkheid die van een geheel andere orde is dan het leven hierbeneden. Het tilt je boven het gewone leven; het is het 'volle leven' zoals je dat noemt. Je meent dat je werkelijk God gevonden hebt, de 'mystieke eenwording' zoals je die ook bij de middeleeuwse gelovigen gevonden hebt⁶².

Je ervaringen zijn reëel en die betwist ik niet. Ook niet hoe je ze omschrijft. Er is eigenlijk maar één vraag en dat is: komen je ervaringen werkelijk van God?

Je bent niet de enige!

Je ervaringen zijn ervaringen die mensen van alle tijden gehad hebben⁶³. In alle religies komen spirituele (of mystieke) stromingen voor waarvan blijkt dat ze dezelfde ervaringen nastreven als waarnaar jij gezocht hebt. In hun verslagen van de zoektocht spreken ze dan natuurlijk niet over God en Jezus en citeren ze geen bijbelteksten, maar ze noemen dan hun eigen goden en

⁶² Pagina 215

⁶³ Zie bijv. ook <https://nl.wikipedia.org/wiki/Mystiek>

hun eigen godsdienstige opvattingen. Een van de meest bekende religies is wat dat betreft wel het hindoeïsme, met mindfulness als hedendaagse mystieke variant, als je het zo mag noemen.

Zelfs zonder religie zijn al die ervaringen te beleven. De bekende atheïst en wetenschapper Sam Harris toont dat aan in zijn boek 'Het huidige moment'⁶⁴. Hij is een groot tegenstander van religie en vooral ook van het christendom. Zijn conclusies over de menselijke geest en het bewustzijn kloppen niet met de Bijbel, maar veel van zijn beschrijvingen geven wel inzicht in de methoden voor en resultaten van een hoger bewustzijn. Ik citeer een paar dingen van de laatste bladzijde van zijn boek; dingen die je wel bekend zullen voorkomen.

“Spiritualiteit begint met een verwondering over het alledaagse die ons kan brengen tot inzichten en ervaringen die verre van alledaags zijn. (...) elk actueel moment van bewustzijn is diepgaand. (...) Hoe talrijk je fouten ook zijn, iets in jou is op dit moment puur – en alleen jij kunt dat herkennen. Open je ogen en zie.”⁶⁵

De conclusie is hier dat jouw ervaringen dezelfde zijn als van anderen, niet-christenen of zelfs atheïsten, die hun bewustzijn in een hogere toestand brengen. Jij meent dat je dan God ervaart en gemeenschap met God hebt.

Maar dan doet zich het fenomeen voor dat jij ervaringen van God krijgt en een hindoe van een of andere hindoeëgod. Sam Harris ontkent het bestaan van een onzichtbare wereld. Toch

⁶⁴ Uitgeverij Nieuwezijds, oorspronkelijke titel: 'Waking Up – Science, Skepticism, Spirituality', 2014

⁶⁵ Uit 'Het huidige moment. Spiritualiteit zonder religie', pagina 196

heeft hij dezelfde ervaringen en hij verklaart dat omdat hij meent dat dit bij de eigenschappen van de mens hoort. Er zijn hier maar twee mogelijkheden:

1. Gelijksortige mystieke ervaringen komen uit *verschillende* bronnen. Veel christenen die innerlijk God ervaren huldigen deze opvatting; jij kennelijk ook want je meent dat je God zoekt en uiteindelijk gemeenschap met Hem hebt. Als dit niet klopt blijft alleen mogelijkheid 2 over.
2. Gelijksortige mystieke ervaringen komen uit *dezelfde* bron. Dit is de mening van Harris en de bron is dan voor hem de mens zelf, zijn geest en bewustzijn. Dit is zijn enige mogelijke verklaring omdat hij een onzichtbare werkelijkheid ontkent waarin een God en afgoden bestaan.

De Bijbel leert – en hieronder zal ik dat proberen uit te leggen – dat de mystieke ervaringen van dezelfde bron, namelijk satan en zijn demonen, afkomstig zijn.

Tot God naderen - met je verstand

De Bijbel kent een onzichtbare wereld die voor ons mensen normaal gesproken niet waarneembaar is. Daarin zijn God en de engelen, maar ook satan en zijn demonen. We kunnen ze niet zien of waarnemen, maar de bijbel beschrijft het duidelijk.

Verder wordt in de Bijbel beschreven dat de volken die God niet (er)kennen hun eigen goden hebben en die dienen. De God van de Bijbel heeft een volk verlost uit Egypte, met het doel dat ze Hem offers zouden brengen⁶⁶. Ze zouden Hem moeten dienen op een manier die anders was als de manier waarop al de volken

⁶⁶ Bijvoorbeeld Exodus 5:3

hun goden dienden⁶⁷. Om niet in de verleiding te komen moesten ze al de volken die in het land Israel waren uitroeien en in het boek Deuteronomium worden ze daar uitgebreid voor gewaarschuwd.

“Wees op uw hoede (...) dat u niet vraagt naar hun goden, door te zeggen: Zoals deze volken hun goden geëdiend hebben, zo zal ik het ook doen. U mag ten aanzien van de Heere, uw God, niet doen zoals zij!” (Deuteronomium 12: 4, 30, 31).

Hieruit blijkt zonneklaar dat ze niet tot de Here hun God mogen naderen op dezelfde wijze als de volken die God niet kennen, tot hun goden naderen en hen dienen. Welnu, de volken die God niet kennen maken contact met hun goden in de onzichtbare wereld door hun bewustzijn te manipuleren. Gods volk mocht niet op dezelfde wijze tot God naderen. Als ze dat wel zouden doen, dan zouden ze in contact komen met de afgoden van de volken. Daarom noemt de Bijbel dit ook afgoderij. Ook in het Nieuwe Testament waarschuwen de apostelen op meerdere plaatsen tegen afgodendienst. Ook Paulus waarschuwt de christelijke gemeente in Korinthe tegen afgoderij (waarvan ze juist bekeerd waren) door te zeggen ‘dat hij niet wil dat ze *gemeenschap met demonen*’ hebben⁶⁸.

Wij kunnen niet tot de God van de Bijbel naderen en contact met Hem hebben door ons bewustzijn te manipuleren. Doen we dat wel dan ervaren we niet bijzondere dingen van God, maar van de demonen!

⁶⁷ Zie het boek Leviticus

⁶⁸ Zie 1 Korinthe 10:20

Dit is de misleiding die satan ook Eva heeft voorgehouden en wat hij al de eeuwen door en ook nu de mensen voorhoudt. Als je daarvan eet, “zullen je ogen geopend worden en zul je als God zijn”.⁶⁹

God wijst een weg aan waarlangs we Hem kunnen leren kennen en dat is de ‘weg van het verstand’, zoals staat in Spreuken 21:16: “*De mens die van de weg van het verstand afdwaalt, zal in gezelschap van de gestorvenen (= geesten, schimmen) rusten*”. Als je de weg van het verstand niet meer volgt, dan kom je terecht in de onzichtbare wereld van de geesten. De apostel Johannes zegt het zo:

*“Maar wij weten dat de Zoon van God gekomen is en ons het **verstand** heeft gegeven om de Waarachtige te mogen kennen; en wij zijn in de Waarachtige, namelijk in Zijn Zoon, Jezus Christus. Die is de waarachtige God en het eeuwige leven. Lieve kinderen, wees op uw hoede voor de **afgoden**”*⁷⁰

De Bijbel is dus niet onduidelijk. We moeten met ons verstand, dus met ons normale bewustzijn, tot God naderen en we mogen dat niet doen op de manier waarop de volken tot hun goden naderen. Dus niet ons bewustzijn manipuleren om de onzichtbare wereld te ervaren.

Tot God naderen – als priesters met offers van lof en dank

God wilde bij Zijn volk wonen. Eerst in de tabernakel en later in de tempel in Jeruzalem. Maar dat was slechts mogelijk als ze de offerdiensten zouden houden zoals God die ingesteld had⁷¹. De

⁶⁹ Genesis 3:5

⁷⁰ 1 Johannes 5:20-21

⁷¹ Zie bijv het boek Leviticus

brief aan de Hebreëën maakt (bijvoorbeeld in hoofdstuk 9) duidelijk dat de offerdienst in het Oude Testament een beeld is van het volmaakte offer van Christus dat komen zou.

Christenen zijn geroepen om God de Vader en Jezus Christus 'offers van lof en dank'⁷² te brengen. Daarom heeft Hij ons tot een volk van priesters⁷³ gemaakt, tot mensen die weten wat Christus op het kruis van Golgotha voor hen gedaan heeft en daarvoor dankzeggen.

Natuurlijk mogen we God danken voor alle goede gaven die Hij ons geeft en de Bijbel roept ons daartoe ook op. Maar het grootste dat we God kunnen geven is lof en dank voor het kruiswerk van Christus. God de Vader zoekt zelfs aanbidders die Hem aanbidden in geest en waarheid⁷⁴.

Beste Ann, jij ontdekt dat dankzegging de sleutel is voor het volle leven. Dat klopt, maar niet op de manier waarop jij het invult. De Heer Jezus heeft zelf gezegd dat we niet tot God kunnen naderen dan alleen door Hem: Hij is de weg tot de Vader. "Niemand komt tot de Vader dan door Mij"⁷⁵.

Christus de gekruisigde

De grote vraag in ons leven is: 'wie is de Heer Jezus Christus voor mij'? Heb ik om te beginnen mij tot God bekeerd en de Heer Jezus aangenomen als mijn Verlosser die voor mij is gestorven en mijn schuld heeft betaald? Realiseer ik me elke dag dat ik zonder Hem verloren was en dank ik Hem voor de verlossing die Hij tot

⁷² Zie bijv. Hebreëën 13:15, Kolosse 2:7; Efeze 5:4; Filippi 4:6

⁷³ 1 Petrus 2:5,9

⁷⁴ Johannes 4:23

⁷⁵ Johannes 14:6

stand gebracht heeft? Hij verlangt er naar dat we net als de genezen melaatse man tot Hem komen om Hem te danken en God te aanbidden⁷⁶.

Ik heb ontdekt dat ik dat dagelijks heel bewust moet doen: Hem danken en eren voor Zijn werk op Golgotha. Met ‘bewust’ bedoel ik dan niet met ‘een hoger bewustzijn’, maar met het volle verstand en het normale bewustzijn. Ik heb moeten ontdekken dat dit niet buiten mijn hart omgaat en dat Gods Geest dan ook gevoelens in mijn hart voor Christus opwekt.

Dat is het geheim dat ik bezig ben te ontdekken. Dat dit de kern van het christelijke leven is: *dankzegging voor het kruiswerk van Christus!* Het is een geheim dat elke gelovige moet ontdekken. Paulus noemt het onder meer *‘het geheimenis van Christus’*⁷⁷. De Heer Jezus is voor mij gestorven, daarmee begint het. Maar het vervolg is en blijft om Hem daarom te blijven liefhebben en dankzeggen. Dat is het volle leven, *“het eeuwige leven, dat zij U kennen, de enige waarachtige God, en Jezus Christus, Die U gezond hebt”*⁷⁸.

Je schrijft zelf ook ergens over Psalm 50:23: *“Wie dank offert, zal Mij eren en baant de weg dat Ik hem Gods heil doe zien”*. Als we Christus danken, eren we Hem en dat is de weg waarop we ook steeds meer van het heil van God zullen zien. We zullen God onze Vader en Zijn Zoon, onze Heer Jezus steeds beter leren kennen en we zullen steeds meer – alhoewel altijd onvolkomen – van het geweldige heilsplan van God begrijpen. Totdat we bij Hem zijn!

⁷⁶ Lukas 17:15-18

⁷⁷ Efeze 3:4

⁷⁸ Johannes 17:3

Ben je in het geloof?

Beste Ann, ik hoop en bid dat je begrijpt dat de Bijbel zegt dat jouw ervaringen niet van God zijn. Je hebt geschreven dat je toen je 16 was je bekeerd hebt. Aan de Korinthiërs die zich ook met afgoderij bezighielden, doet Paulus de oproep om zichzelf te onderzoeken of ze 'in het geloof waren'⁷⁹.

Diezelfde oproep zou ik ook aan jou willen doen: onderzoek jezelf of je werkelijk het echte geloof in de Heer Jezus Christus hebt! Weet je dat je een verloren zondaar bent die zonder Christus voor eeuwig verloren is? Weet je dat Jezus Christus voor jou persoonlijk gestorven is om je vrij te kopen en tot Zijn eigendom te maken? Als dat niet zo is, belijdt dan je schuld en je verlorenheid en neem Christus aan als je Heiland en Heer. En dank Hem daarvoor elke dag!

⁷⁹ 2 Korinthe 13:5

Ga uit!

Korte terugblik

In de voorgaande delen hebben we een aantal dingen gezien. We hebben begrepen dat afgodendienst iets is waarvoor God Zijn volk steeds weer waarschuwt en we hebben begrepen wat het is. Namelijk dat we tot God naderen op de manier als de heidenen tot hun goden (in de onzichtbare wereld) naderen. De heidenen willen van hun goden graag allerlei dingen ervaren, van acceptatie en bevestiging, krachten tot genezing om uit te oefenen, tot informatie over van alles en nog wat. De manier om dat te doen is door het verstand, het denken, uit te schakelen en je open te stellen voor de onzichtbare wereld. In die (transcendente) toestand neem je waar wat je met je normale bewustzijn niet kunt waarnemen.

Als christenen op die manier tot God naderen, dan zullen ze – met wat oefening natuurlijk - allerlei bovennatuurlijke dingen ervaren. Maar de Bijbel maakt duidelijk dat het dan niet God is die je ervaart, maar dat het ervaringen van demonen zijn! Je komt dan bij satan en zijn trawanten uit. Dat is wat de bijbel 'afgoderij' noemt. God willen ervaren brengt ons dus uiteindelijk bij de demonen!

Verder hebben we een beetje verkend hoe dat in de christenheid zit met afgoderij en we hebben gezien dat er altijd stromingen geweest zijn die zich met afgodische praktijken hebben beziggehouden. De spirituele (of contemplatieve) beweging, maar ook de charismatische beweging draaien beide om de godservaring, zij het dat de een meer naar binnen en de ander meer naar buiten gericht is. Centraal in beide staat de ervaring van (wat

men meent te zijn) God of de Geest. De laatste decennia gaat de ontwikkeling van beide stromingen wel erg hard en doortrekken zijn bijna alle denominaties als ook de parakerkelijke organisaties. Overal christenen die zich met deze praktijken bezighouden en dat vaak met groot enthousiasme promoten. Afgoderij overal.

En afgoderij gaat in de Bijbel en in de hedendaagse praktijk altijd hand in hand met loslaten van de waarheid, dat wat God in Zijn Woord aan ons heeft meegedeeld. Uiteindelijk gaat het gepaard met het verliezen van het geloof. Dit is wat de Bijbel aanduidt als 'de afval' (2 Thess.2:3), een toestand die is opgetreden bij het volk Israel, maar ook in de christenheid zal optreden. En wat we nu om ons heen zien gebeuren.

Wacht je voor de afgoden!

Elke gelovige wordt in de Bijbel opgeroepen weg te blijven van de afgoden. Dat gold in het Oude, maar ook in het Nieuwe Testament.

De tien geboden

De tien geboden beginnen er al mee: *“U zult geen andere goden voor Mijn aangezicht hebben. U zult voor uzelf geen beeld maken, geen enkele afbeelding van wat boven in de hemel, of beneden op de aarde of in het water onder de aarde is. U zult u daarvoor niet neerbuigen en die niet dienen, want Ik de Here, uw God, ben een na-ijverig God”* (Ex.20:3-5).

God kwalificeert dit direct daarna als “misdaad” (vs 5) en degenen die dit doen als “hen die Mij haten”. Hij stelt Zichzelf voor als de God die barmhartigheid bewijst aan hen die Hem liefhebben en Zijn geboden bewaren. God liefhebben is Zijn geboden bewaren, net zoals de Heer Jezus dat gezegd heeft (Joh. 14:23).

En het eerste en grootste van die geboden is dat ze niet de afgoden zouden dienen! Hoe duidelijk willen we het hebben? God noemt het 'haat' en 'misdaad' als het wel gebeurt. Het is de grootste vernedering die iemand van het volk God kan toebrengen en Hij wordt er ten diepste door gekrenkt.

Dan komt nog het vers waarin gewaarschuwd wordt God naam niet ijdel te gebruiken (vers 6). Natuurlijk mogen we hier denken aan het misbruik van Godsnaam bij het vloeken, maar gezien de context moeten we hier toch vooral denken aan het gebruik van de naam van de Here op een ijdele⁸⁰ manier, dat is, het leegmaken van het denken. Het is hetzelfde wat de Heer Jezus zegt in Matth.6:7 en we hierboven al besproken hebben; het betekenisloos herhalen van Gods naam, waardoor je in een toestand van hoger bewustzijn komt waarin je open staat voor de onzichtbare wereld. Dat is de manier waarop de heidenen bidden, zegt de Heer.

De afschuw van de Here ging zover dat de Israëlieten zelfs niet aan de naam van andere goden mochten denken of deze naam mochten uitspreken (Ex. 23:13).

“Wie aan de goden offert en niet aan de Here alleen, die moet met de ban geslagen worden” (Ex.22:20). Hier zien we wat er moest gebeuren met iemand die toch aan de goden offerde: hij moest gedood worden. Zo iemand mocht geen deel meer uitmaken van het volk van God. Ook de apostel Paulus zegt hetzelfde

⁸⁰ Ijdel = betekenisloos, zonder zin, leeg. Ik ben geen taalkundige, maar het bijbelse woord 'ijdel' en 'idol' (Eng. voor afgod) liggen wel heel erg dicht bij elkaar. Misschien toevallig?

als hij in 1 Kor.5:11-13 een 'afgodendienaar' als een 'kwaaddoener' bestempelt, die buitengesloten moet worden. Voor zo iemand is binnen het volk van God geen plaats.

Het gevaar van het beloofde land

Het volk Israel kwam na de woestijnreis in het beloofde land waar heidenvolken woonden. God waarschuwt hen uitdrukkelijk dat ze de goden van die heidenvolken niet mogen dienen. God zegt dat Hij de volken die er wonen zal uitroeien (Ex. 23:23) en voegt daarbij *"U mag zich voor hun goden niet neerbuigen en ze niet dienen. U mag niet doen overeenkomstig hun werken"*.

Gezien de context en ook de rest van het vers slaat 'hun werken' vooral op de gewoonten en rituelen van de heidenen die ze gebruikten om tot hun goden te naderen. Ze moesten daarom alles wat herinnerde aan de afgodendienst van de heidenen en wat de Israëlieten eventueel zouden kunnen gaan gebruiken in hun dienst aan God, omverhalen en in stukken slaan (vers 24).

Verderop in dit hoofdstuk staat in de verzen 32 en 33 dan nog: *"U mag met hen en met hun goden geen verbond sluiten. Zij mogen niet in uw land blijven wonen, anders zullen zij u doen zondigen tegen Mij. Als u hun goden dient, voorzeker, het zal voor u tot een valstrik worden"*.

Hier zien we een belangrijk ander fenomeen dat bij afgoderij een belangrijke rol speelt, en wel het hebben van zulke relaties met anderen dat het volk van God de heidense praktijken gaat overnemen en op de heidense manier God gaat dienen.

In Exodus 34 wordt een en ander nog een keer nadrukkelijk door God gezegd en bevestigd: *"Wees op uw hoede dat u geen verbond sluit met de inwoners van het land waarin u komt, anders zullen zij in uw midden tot een valstrik worden. Maar hun altaren*

moet u afbreken, hun gewijde stenen in stukken slaan en hun gewijde palen omhakken, want u mag zich niet neerbuigen voor een andere god (...) als zij achter hun goden aangaan en aan hun goden offers brengen, zou men u kunnen uitnodigen en zou u van hun offer eten. Dan zou u van hun dochters nemen voor uw zonen. Hun dochters zouden als in hoererij achter hun goden aangaan, en uw zonen als in hoererij achter hun goden aan laten gaan. U mag u geen gegoten goden maken” (vers12-17).

Het is opmerkelijk dat in het land van zegen, het door God beloofde land van melk en honing het grootste gevaar aanwezig is, nl het risico te vervallen in de afgoderij. In het boek Deuteronomium wordt vooruitgezien naar het land van de belofte, maar ook daar wordt op meerdere plaatsen gewaarschuwd voor de heidenen die hen tot afgodendienst zouden kunnen verleiden.

“Nu dan, Israël, luister naar de verordeningen en de bepalingen die ik u leer te doen; opdat u leeft en u het land dat de Here, de God van uw vaders, u geeft, binnengaat en in bezit neemt. U mag aan het woord dat ik u gebied, niets toevoegen en er ook niets van afdoen, opdat u de geboden van de Here, uw God, die ik u gebied, in acht neemt. Uw ogen hebben gezien wat de Here gedaan heeft vanwege Baäl-Peor: dat de HERE, uw God, iedereen die achter Baäl-Peor aan ging, uit uw midden weggevaagd heeft.” (Deut.4:1-3).

Ze mogen het land in bezit nemen, maar de Here geeft er twee belangrijke waarschuwingen bij. In de eerste plaats dat ze van Zijn woorden niets mogen afdoen of eraan mogen toevoegen. En in de tweede plaats worden ze gewaarschuwd tegen afgoderij, waarbij ze herinnerd worden aan de afgoderij die ze pleegden met de goden van Moab. Dit laatste wekte “de brandende toorn

van de Here” op, waardoor er 24000 van het volk omkwamen (Num. 25:1 e.v.).

Aan het eind van het boek Deuteronomium – nota bene voordat het volk het beloofde land binnentrekt! - wordt uitgebreid gesproken over de gevolgen van afgoderij, namelijk dat ze de brandende toorn van de Here zullen ervaren en uit het land verdreven en verstrooid zullen worden (Deut. 28 en bv 29:22-29). In het laatste vers maakt de Here duidelijk dat God ons alleen die dingen geopenbaard heeft, waar we rekening mee hebben te houden en de verborgen dingen zijn voor Hem. Ze zijn voor ons mensen verborgen en het gaat niet aan om ze aan de onzichtbare wereld te “ontfutselen” door de afgoden te dienen.

Dat ze uiteindelijk uit het land verdreven zijn – zoals de Here had aangekondigd - weten we en de profeten hebben erover geschreven. De Here heeft Zijn volk verlaten, “het huis van Jakob, want zij zijn vol goddeloosheid uit het Oosten . . . hun land is vol afgoden...” (Jes.2:6-8). De verwoesting van Jeruzalem wordt door de Here genoemd als gevolg van de afgoderij: *“De Chal-deeën, die tegen deze stad strijden, zullen komen en deze stad met vuur aansteken en haar verbranden, met de huizen waarvan men op de daken reukoffers heeft gebracht aan de Baäl en plengoffers heeft uitgegoten voor andere goden, zodat zij Mij tot toorn verwekten”* (Jer. 32:29).

De gemeente in Korinthe

Korinthe is een grote stad in Griekenland, vol van afgodendienst en de gelovigen in de gemeente hadden aan Paulus vragen gesteld of ze als christenen wel afgodenoffers mochten eten. Kennelijk waren ze het daar onderling niet over eens. Paulus begint dan naar aanleiding van die vraag een hele verhandeling (“wat betreft de afgodenoffers” in 1 Kor. 8:1) die doorloopt tot 12:1,

waar hij een nieuw (maar wel gerelateerd) onderwerp begint, nl “wat betreft de geestelijke dingen”. Uitermate belangrijke hoofdstukken, die we elders nader gaan beschouwen. Op dit moment beperken we ons maar even tot de constatering dat Paulus maar liefst vier hoofdstukken wijdt aan afgodenoffers en wat daarmee te maken heeft. Niet niks dus. Hij vindt er geen doekjes om:

*“Wordt geen afgodendienaars . . .”(10:7),
“vlucht weg van de afgodendienst”(10:14) en
“. . . ik wil niet dat u met de demonen gemeenschap hebt”(10:20).*

In hoofdstuk 5:11-13 had Paulus al aangegeven dat iemand die broeder genoemd wordt, maar afgodendienaar is, uit het midden moest worden weggedaan.

Het lijkt er niet op dat men in Korinthe goed naar Paulus geluisterd heeft, want in de tweede brief geeft Paulus aan dat als men in de gemeente afgoderij blijven plegen, je er weg moet gaan (2 Kor. 6:16-17).

Paulus is duidelijk genoeg dat afgodendienst iets is waar de gemeente van de Heer Jezus ver van weg moet blijven. Ook in zijn andere brieven schrijft hij daarover. We zullen dat t.z.t bij de bespreking daarvan nog wel tegen komen.

Johannes' waarschuwing

Ook de apostel Johannes heeft weet van de gevaren van afgoderij en hij waarschuwt de gelovigen aan het eind van zijn eerste brief: *“Lieve kinderen, wees op uw hoede voor de afgoden”* (1 Joh. 5:21).

Onze conclusie is dat elke ware gelovige weg moet blijven van al datgene wat riekt naar het willen ervaren van de onzichtbare

God. Hoe het ook genoemd wordt vandaag de dag – ‘Gods Geest’, ‘Jezus in mij’, ‘intimiteit met God’, of wat dan ook – de bijbel noemt het *afgoderij* en maakt duidelijk dat we, wanneer we hiervan geen afstand nemen, onder Gods oordeel vallen.

Leiders die ons verleiden

Eén van de grootste gevaren zijn degenen die op christelijk erf leidinggeven aan de (goed)gelovige schare. In het boek Deuteronomium vinden we belangrijke principes. Als we de zegeningen die God voor het volk heeft, willen genieten - “een land dat overvloedig van melk en honing” (11:9) - dan is dat een goed verlangen; beter kun je niet wensen.

Maar het is ook goed om terzelfdertijd te onderkennen dat niet iedereen die je daarin de weg wil wijzen te vertrouwen is. *“Als in uw midden een profeet opstaat of iemand die dromen heeft, en u een teken of wonder geeft, en dat teken of wonder waarvan hij tot u gesproken had komt, en hij zegt: Laten we achter andere goden aan gaan, die u niet kent, en laten we die dienen, luister dan niet naar de woorden van die profeet of naar hem die dromen heeft! Want de Here, uw God, stelt u dan op de proef om te weten of u de Here, uw God, liefhebt met heel uw hart en met heel uw ziel. Achter de Here, uw God, moet u aan gaan, Hem moet u vrezen, Zijn geboden moet u in acht nemen en Zijn stem gehoorzamen; Hem moet u dienen en u aan Hem vasthouden. En die profeet of hij die dromen heeft, moet gedood worden, omdat hij heeft opgeroepen avvallig te worden aan de Here, uw God, Die u uit het land Egypte heeft geleid en u uit het slavenhuis verlost heeft; en omdat hij u wilde afbrengen van de weg die de Here, uw God, u geboden heeft daarop te gaan. Zo moet u het kwaad uit uw midden wegdoen.”* (Deut. 13:1-5)

Deze opdracht voor het volk Israel was duidelijk en heeft ook voor ons grote betekenis. De profeet (of de dromer) was iemand die werkelijk Gods boodschap doorgaf. Hij was betrouwbaar, want het teken of het wonder waarvan hij sprak kwam inderdaad – en dat was uiteindelijk de toets of iets van de Here kwam. Maar dat diezelfde persoon vervolgens oproept om de goden te gaan dienen, dat is bijna onvoorstelbaar. Dit maakt duidelijk hoe de duivel werkt: hij vermengt kwaad altijd met het goede. Iets wat van satan op ons afkomt zal nooit 100% verkeerd zijn; het is altijd een mix.

Opmerkelijk is dat het er dan niet om gaat om het goede van het verkeerde te onderscheiden. Zo in de zin van ‘hij zegt wel dingen die niet kloppen, maar ook heel veel goede dingen’. En dat zou dan de reden kunnen zijn om toch naar zijn boodschappen te blijven luisteren; in de veronderstelling dat je kwaad van goed kunt blijven onderscheiden. Maar dit was niet de opdracht die God gegeven had: de Here zei dat ze zo iemand moesten doden en op die manier ‘het kwaad uit hun midden moesten wegdoen’ (vers 5).

Voor ons geldt natuurlijk niet dat we iemand moeten ombrengen, maar voor ons betekent dit dat we met zo iemand geen relatie meer moeten hebben en niet meer naar hem moeten luisteren. Immers, wie luistert er nog naar een dode? Houdt hem voor dood en heb niets meer met hem van doen! Althans wat de geestelijke dingen, de dingen van het geloof, betreft. Je buurman blijft je buurman en je baas blijft je baas, dat is helder. Maar over de dingen van de Heer moet je geen contact meer met hem hebben. Onttrek je wat dat betreft aan zo iemand.

Familie en vrienden die ons verleiden

In het vervolg van ditzelfde hoofdstuk 13 van Deuteronomium gaat het over nauwe banden – soms zelfs hele nauwe - die iemand van Gods volk had met familie of vrienden. Wat moest je doen als deze je tot afgodendienst wilden verleiden?

“Wanneer uw broer, de zoon van uw moeder, of uw zoon, of uw dochter, of uw innig geliefde vrouw, of uw boezemvriend u in het geheim aanspoort door te zeggen: Laten we andere goden gaan dienen, die u niet kent, u niet en ook uw vaders niet, uit de goden van de volken die rondom u zijn, dicht bij u of ver bij u vandaan, van het ene einde van de aarde tot het andere einde van de aarde, bewillig er dan niet in en luister niet naar hem! Laat uw oog hem niet ontzien, heb geen medelijden en houd hem niet verborgen. Integendeel, u moet hem zeker doden. Eerst moet uw eigen hand zich tegen hem keren om hem ter dood te brengen, daarna de hand van heel het volk. U moet hem met stenen stenen, zodat hij sterft, omdat hij heeft geprobeerd u af te brengen van de Here, uw God, Die u uit het land Egypte, uit het slavenhuis heeft geleid. Heel Israel zal het horen en bevreesd zijn, en een dergelijke wandaad niet meer in uw midden verrichten” (Deut. 13:6-11)

Als het je als Israëliet overkwam dat iemand van je familie of vrienden je probeerde te verleiden tot afgodendienst dan moest er een aantal dingen gebeuren:

- Eerst moest je het verzoek afwijzen; *“bewillig er niet in en luister niet naar hem”* (vers 8). Dit is al ontzettend lastig; hoe moeilijk is het om een verzoek van iemand die je liefhebt aan de kant te leggen. En ook al vindt je het moeilijk voor de ander, er staat: *“laat uw oog hem niet ontzien, heb geen medelijden”* (vers 8).

- Je mocht het niet onder de pet houden; *“houdt hem niet verborgen”* (vers 8). Maar je moest het aan (de verantwoordelijken van) het volk vertellen omdat dit onder Gods volk niet kan blijven bestaan.
- Vervolgens moest hij ter dood gebracht worden door steniging. Jij moet daarin het voortouw nemen, *“eerst moet uw eigen hand zich tegen hem keren om hem ter dood te brengen”*(vers 9). Jij bent degenen die het ontdekt heeft en jij bent dan ook de eerste die duidelijk moet maken wat de ernstige consequenties van afgodendienst zijn.
- Daarna moest het hele volk hem stenigen; *“de hand van heel het volk”* (vers 9). Het was onvoldoende dat jij alleen dat deed, maar ieder van het volk van God moest dit doen. Iedereen moest zich persoonlijk realiseren wat er gebeurd was, hoe ernstig God dat vindt en dat dit vereist dat ook iedereen er persoonlijk en heel bewust afstand van neemt.

Voor een afgodendienaar was geen plaats onder het volk van God en iedereen persoonlijk en gezamenlijk hadden ze de verantwoordelijkheid om te zorgen dat dat zo bleef. Maar het was wel zwaar; als het zich voordeed dan was het geen gemakkelijke opgave om naar Gods wil te handelen. Ook Gideon was bang toen hij het altaar van de god Baal omver moest halen. *“Uit vrees voor zijn familie en voor de mannen van de stad, deed hij het 's nachts”* (Richt. 6:27). Het waren mensen waar je veel aan te danken had en van wie je veel kon houden! Hoe moeilijk ook, het was een opdracht van de Here om *“het kwaad uit uw midden weg te doen”* (vers 5b).

We hebben al gezien dat in het Nieuwe Testament de apostelen net zo ernstig spreken over afgoderij als de profeten uit het

Oude Testament. Ook in de Gemeente van de Heer Jezus mag afgodendienst niet bestaan. Ook daar moeten mensen die dat praktiseren buiten de gemeenschap geplaatst worden. Paulus gebruikt dezelfde uitdrukking als Mozes in Deuteronomium en zegt *“Doe de kwaaddoener uit uw midden weg”* (1 Kor. 5:11-13).

Een stad met afgodendienaars

Het zou kunnen zijn dat er in Israel toch een stad gevonden zou worden waar de afgoderij niet werd geoordeeld en waar het toch een plaats kreeg. In Deuteronomium 13:12-18 wordt beschreven hoe het volk Israel daarmee om zou moeten gaan. Het moest eenduidig worden vastgesteld en daarna moesten alle inwoners van de stad worden gedood door het zwaard (vers 15).

Door op deze wijze op te treden tegen afgoderij – zowel persoonlijk als gemeenschappelijk - zou de Here Zijn brandende toorn laten varen en zou Hij Zich weer over het volk ontfermen en hen zegenen. Hiermee zouden ze Gods geboden in acht nemen en ‘doen wat juist is in de ogen van de Here’⁸¹ (vers 18).

Vandaag de dag betekent het voor ons als christenen dat een plaatselijke gemeenschap waar de hedendaagse afgoderij niet wordt geoordeeld en weggedaan, voor mij als kind van God niet bestaat. Oftewel, ik kan daar niet naar toe gaan en mag me ook niet daartoe laten verleiden.

⁸¹ Deze uitdrukking komt vaker voor in de Bijbel en heeft dan – net zoals hier - vooral te maken met het juist omgaan met afgoderij.

Ga daarom uit hun midden weg

Uitgaan is ontkomen aan het oordeel

Maar wat nu als het niet meer helpt en als de afgoderij maar door blijft gaan? We weten dat de afgodendienst het volk Israel uiteindelijk fataal is geworden. Het is de reden dat God hen steeds weer heeft moeten tuchtigen en uiteindelijk heeft moeten verbannen uit het beloofde land van melk en honing. De Bijbel getuigt er dus van dat Gods Zijn volk oordeelt als dat nodig is. Dat doet Hij bij Zijn volk Israel en dat doet Hij ook met Zijn kerk, de Gemeente. En in al die gevallen roept Hij hen die daar deel van uitmaken en toch werkelijk Hem willen dienen, op om afstand te nemen van alle verdorvenheid en "uit te gaan". Dit "uitgaan" is een bijbelse opdracht voor elke ware gelovige om niet mee om te komen in het oordeel van God.

We zien dit al als Lot en zijn gezin worden gemaand om uit Sodom te gaan, teneinde niet in het oordeel om te komen. *"Breng allen die u in de stad hebt, uit deze plaats naar buiten. Want wij gaan deze plaats te gronde richten, omdat de roep van haar zonden groot geworden is voor het aangezicht van de Here. Daarom heeft de Here ons gezonden om haar te gronde te richten.... Sta op! Ga naar buiten, uit deze plaats! Want de Here gaat deze stad te gronde richten"* (Gen. 19:12-14).

En kijk ook naar de onderstaande gedeelten, waar de gelovige Joden worden opgeroepen weg te vluchten uit de stad voor het oordeel van God dat komt.

"Vertrek, vertrek, ga daar weg, raak het onreine niet aan, ga uit haar midden weg, reinig u, u die de heilige voorwerpen van de Here draagt!" (Jes. 52:11)

“En tegen dit volk moet u zeggen: Zo zegt de Here: Zie, Ik houd u de weg naar het leven en de weg naar de dood voor. Wie in deze stad blijft, zal sterven door het zwaard, door de honger of door de pest. Maar wie vertrekt en overloopt naar de Chaldeeën, die u belegeren, die zal in leven blijven en zijn leven zal hem tot buit zijn. Want Ik heb Mijn aangezicht tegen deze stad gericht ten kwade en niet ten goede, spreekt de Here.” (Jer. 21:8-10)

Om te ontkomen aan het oordeel over Jeruzalem moeten ze de stad uit gaan en zich nota bene aan de vijand overgeven; dan zouden ze in leven blijven.

“Zo zegt de Here: Wie in deze stad blijft, zal door het zwaard, door de honger of door de pest sterven, maar wie vertrekt naar de Chaldeeën, zal in leven blijven. Hij zal zijn leven tot buit hebben en in leven blijven. (...) Maar als u niet naar de vorsten van de koning van Babel toe gaat, dan zal deze stad gegeven worden in de hand van de Chaldeeën. Zij zullen haar met vuur verbranden en u zult aan hun hand niet ontkomen”. (Jer. 38:2,18)

En als de Joden later in Babel zijn, worden ze opgeroepen daaruit weg te gaan voordat God Babel zal oordelen.

“Vlucht weg uit het midden van Babel, uit het land van de Chaldeeën” (Jer. 50:8)

“Vlucht weg uit het midden van Babel, laat ieder zijn leven redden, word in zijn ongerechtigheid niet verdeld. (...) Ga weg uit zijn midden, Mijn volk, laat ieder zijn leven redden vanwege de brandende toorn van de Here “. (Jer. 51:6,45)

Zelfs Paulus roept de gelovigen in Korinthe op om uit de gemeenschap daar weg te gaan als er God er niet meer op de juiste wijze gediend wordt en er afgoderij wordt gepleegd. *“Ga daarom uit hun midden weg en zondert u af, zegt de Here, en*

raak het onreine niet aan, en Ik zal u aannemen, en Ik zal u tot een Vader zijn, en u zult Mij tot zonen en dochters zijn, zegt de Here de Almachtige “. (2 Kor. 6:14-18)

Tenslotte klinkt dezelfde oproep nog een keer, net voordat het oordeel over het naamchristendom komt in het laatste bijbelboek: *“Ga uit haar weg, Mijn volk, opdat u geen deelhebt aan haar zonden, en opdat u niet van haar plagen zult ontvangen”* (Openb. 18:4).

Uitgaan is niet de weg van de minste weerstand kiezen, maar het is juist de moeilijkste keuze als antwoord op de oproep van de Here.

Uitgaan is één kant van de medaille

Je afzonderen van het kwaad van afgoderij betekent dus dat je je diep bewust bent hoe God over afgodendienst denkt, hoe afschuwelijk Hij dat vindt en dat je daarom daar ook niets mee te maken wilt hebben. Het is een opdracht van God aan elke ware gelovige om uit te gaan en de consequenties ervan te aanvaarden, welke die ook zijn mogen. De Heer gehoorzaam willen zijn kost ons het nodige en meestal gaat het dan om waardevolle relaties die we moeten verbreken of die veranderen.

Maar als je afzonderen van afgoderij de ene kant van de medaille is, dan is er ook een andere kant. Je laat iets los, maar je krijgt er ook iets groters voor terug. Dat is de bijzondere liefde en zorg van de Vader voor Zijn kinderen, zoals Hij dat Zelf zegt in 2 Kor. 6:18, *“Ik zal u aannemen, en Ik zal u tot een Vader zijn, en u zult Mij tot zonen en dochters zijn, zegt de Here de Almachtige”*.

Deze andere kant van de medaille zullen we verkennen in het volgende deel van deze studie. Want tot hier was het allemaal

nogal negatief; over satan en zijn demonen, hoe Gods volk zich steeds weer tot afgoderij laat verleiden en Gods oordeel over zich afroept. Hoe overal om ons heen de christenheid – zonder dat ze het in de gaten heeft - steeds verder wegzinkt in afgoderij. Dat zijn geen leuke dingen, maar we moeten ons er mee bezig houden en we zullen ook tegen deze duistere achtergrond zien hoe heerlijk en groot datgene is wat God de Vader voor ons in petto heeft. We mogen *“naar Hem uitgaan, buiten de legerplaats”* (Hebr. 13:13).

In het volgende deel gaan we hier verder op door, waarbij we ons de vraag moeten stellen hoe God dan wil dat we Hem dienen? Begrijpen hoe het niet moet is één ding, maar iets anders is dan weer om te weten hoe het wèl moet. Daar gaan we naar op zoek in de Bijbel.